

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

MUUTTUVA OPETTAJAN TYÖ

Case Lahden tiede- ja yrityspuisto / Lahden ammattikorkeakoulu

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden ala
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Kevät 2013
Johanna Lehtonen

Lahden ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma

LEHTONEN, JOHANNA:

Muuttuva opettajan työ
Case Lahden tiede- ja yrityspuisto / Lahden ammattikorkeakoulu

Liiketalouden opinnäytetyö, 66 sivua, 6 liitesivua

Kevät 2013

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö on osa Lahden tiede- ja yrityspuiston innovaatiokeskittymähanketta, jonka tarkoituksena on suunnitella ja toteuttaa moderni ja käyttäjäystävällinen kampusalue Lahden Niemen kaupunginosaan. Opinnäytetyö on osa opettajien käyttäjätutkimusta. Työn tavoitteena on selvittää Lahden ammattikorkeakoulun opettajien käsityksiä ammattikorkeakouluopettajan työstä tällä hetkellä ja tulevaisuudessa. Opinnäytetyöllä halutaan selvittää, miten ammattikorkeakouluopettajan työ tulee muuttumaan vuoteen 2020 mennessä.

Opinnäytetyön tietoperustassa perehdytään Suomen ammattikorkeakoulujärjestelmään sekä ammattikorkeakouluopettajuuteen. Tietoa kerättiin alan kirjallisuudesta ja lehdistä sekä Internetistä.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena käyttäjätutkimuksena. Tutkimukseen osallistui 20 opettajaa Lahden ammattikorkeakoulun eri aloilta. Aineistoa kerättiin luotaintutkimuksena ja työpajatyöskentelynä. Tutkimusmenetelminä käytettiin sisällön analyysiä, osallistuvaa havainnointia ja samankaltaisuusanalyysiä.

Tulosten osalta voitiin todeta, että teoria vastasi hyvin saatuja tutkimustuloksia. Ammattikorkeakouluopettajuus elää murrosvaihetta, jossa opettajiin kohdistuu monenlaisia paineita. Opetus tulee tulevaisuudessa siirtymään yhä enenevässä määrin ulos luokkahuoneista työelämälähtöisiin projekteihin. Virtuaalisuus, verkko- ja simulaatio-opetus sekä etätyöskentely lisääntyvät. Opettajan rooli tutorina sekä optimaalisten oppimisedellytysten ja erilaisten yhteistyöverkostojen luojana korostuu. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toiminta tulee osaksi opettajien päivittäistä työnkuvaa. Myös kansainväliset kontaktit lisääntyvät.

Tulevaisuudessa opettajilta edellytetään erinomaisia vuorovaikutus- ja tiimityöskentelytaitoja sekä luovuutta. Opettajien on päivitettävä pedagogisia ja teknisiä taitojaan. Opettajien työnkuvaa on selkiytettävä, organisaatiosta on karsittava turha byrokratia ja opettajat on otettava mukaan päätöksentekoon. Suunnitteilla oleva yhtenäinen kampusalue helpottaisi verkostoitumista ja antaisi opettajien käyttöön nykyaikaiset opetustilat ja -välineet. Opettajankoulutuksella ja täydennyskoulutuksella opettajille tulisi antaa eväitä vastata muuttuvan ammattikorkeakouluopettajuuden haasteisiin.

Asiasanat: ammattikorkeakoulu, ammattikorkeakouluopettajuus, käyttäjätutkimus, luotain

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Studies

LEHTONEN, JOHANNA:

Changing Teacher's Work
Case Lahti Science and Business Park /
Lahti University of Applied Sciences

Bachelor's Thesis in Business Studies 66 pages, 6 pages of appendices

Spring 2013

ABSTRACT

This thesis is a part of the Lahti Innovation Hub project run by Lahti Science and Business Park. The aim of the project is to design and put into effect a modern and user-friendly campus area in the Niemi area in Lahti. This study is a part of the user study of the teaching staff. The main purpose of the thesis is to examine teachers' impressions about their work at Lahti University of Applied Sciences now and in the future. Another aim is to explore, how teachers' work will change by 2020.

The theoretical part of the study introduces the Finnish system of universities of applied sciences and teachers' work at them. Information was gathered from literature and magazines relating to the field of study as well as the Internet.

The empirical section of the study was carried out as a qualitative user-centered research. Twenty teachers at Lahti University of Applied Sciences took part in the study. As a data collecting method probes and observation were used. The research methods utilized include content analysis, participating observation and affinity diagram.

Considering the outcome it could be stated that the theory corresponded well with the research results. This study finds that teachers' work at the University of Applied Sciences is changing. In the future, teaching will not take place in classrooms any longer, but in projects offered by working life. Virtual education, e-teaching, teaching with simulations and teleworking will be used. The teacher's role as a tutor, creator of optimal learning environments and networks will be emphasized. Research, development and innovation will be a part of teachers' work. There will also be more international contacts.

Teachers are required to have excellent skills in interaction, team work and creativity. Their pedagogic and technical knowledge need to be updated. Job descriptions must be clear, the unnecessary bureaucracy should be eliminated and teachers should participate in decision-making. The new campus would help teachers to network and give them modern premises and teaching equipment to use. Teachers' education and updating training programs should give teachers assets to respond to the challenge of changing teaching at the University of Applied Sciences.

Key words: University of Applied Sciences, teaching at the University of Applied Sciences, user study, probe

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Opinnäytetyön tausta	1
1.2	Opinnäytetyön tavoitteet, tutkimuskysymykset, tietoperusta ja rajaus	2
1.3	Katsaus aiempiin tutkimuksiin	3
1.4	Tutkimusmenetelmät	4
1.5	Työn rakenne	7
2	SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULUJÄRJESTELMÄ	9
2.1	Ammattikorkeakoulujen synty ja kehitys	9
2.2	Ammattikorkeakoulut ja niiden tehtävät	10
2.3	Ammattikorkeakoulujen opettajat	11
2.4	Uudistamisen suuntaviivat	12
2.5	Lahden ammattikorkeakoulu	13
2.5.1	Oppilaitoksen esittely	13
2.5.2	Visio, strategia ja profiloituminen	15
2.5.3	Fellmannia	16
3	OPETTAJANA AMMATTIKORKEAKOULUSSA	17
3.1	Kohti ammattikorkeakouluopettajuutta	17
3.2	Oppimiskäsitys	19
3.3	Opettajan tehtävät	19
3.4	Opettajan työnkuva	20
3.4.1	Työnkuvan muutos 2000-luvulla	20
3.4.2	Työn kaksoisorientaatio	22
3.4.3	Tutkiva ja kehittävä työote	23
3.4.4	Yhteisöllisyys avainasemassa	24
3.5	Tulevaisuuden haasteet	25
4	CASE LAHDEN TIEDE- JA YRITYSPUISTO / LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU	31
4.1	Tutkimuksen toteutus	31
4.1.1	Aineiston keruu	31
4.1.2	Aineiston analysointi	33
4.2	Tutkimuksen tulokset	33
4.2.1	Ammattikorkeakouluopettajan työ tänään	34

4.2.1.1	Luokkahuoneopetusta, pitkiä päiviä ja itsensä kehittämistä	36
4.2.1.2	Verkostoitumista ja kansainvälisiä kontakteja	38
4.2.1.3	Opiskelijat, onnistumiset ja työyhteisö motivoivat	40
4.2.1.4	Hallinnolliset tehtävät ja työn kuormittavuus	41
4.2.1.5	Johtaminen ja kokouskulttuuri	43
4.2.2	Ammattikorkeakouluopettajan työ vuonna 2020	45
4.2.2.1	Verkko-opetusta, tutorointia ja yritys yhteistyötä	46
4.2.2.2	Tiimityöskentelyä ja työssä jaksamisen haasteita	49
4.2.2.3	Toimiva työyhteisö ja tukipalvelut yhtenäisellä kampuksella	50
4.2.3	Opettajan työn muutos	52
4.3	Tutkimuksen reliabelius ja validius	56
5	YHTEENVETO	58
	LÄHTEET	62
	LIITTEET	67

1 JOHDANTO

Ammattikorkeakoulujen tehtäväkenttä on laajentunut voimakkaasti ammattikorkeakoulujen lyhyen historian aikana. Uudessa lainsäädännössä painotetaan entistä selvemmin tutkimus- ja kehitystoimintaa sekä alueellisen kehitystyön tukemista varsinaisen opetustyön ohella. Ammattikorkeakouluja ollaan kehittämässä suuntaan, jossa tiivis yhteistyö yritysten ja muiden työelämän sidosryhmien kanssa on keskeinen osa niiden toimintaa. Projektimaisuus lisääntyy ja toiminnan avautumisen odotetaan lisäävän vuorovaikutusta ammattikorkeakoulujen eri alojen välillä, kansainvälisessä yhteistyössä sekä työelämäsuhteissa. Tutkimus- ja kehittämistyö nousee tärkeäksi osaksi opettajien toimenkuvaa. (Rutonen 2013, 26–28.)

Ammattikorkeakouluopettajuus on keskellä muutosmyllerrystä. Ammattikorkeakoulu-uudistus ja toimintaympäristön muutokset ovat muuttamassa opettajien työn kuvaa. Työelämän vaatimukset ovat kasvaneet. Perinteinen opetustyö on vain yksi osa opettajan usein sirpaleisestakin toimenkuvasta. Opettamisen lähtökohdat ovat muuttuneet opettajakeskeisestä kohti opiskelijalähtöistä ja yhteistoiminnallista oppimiskäsitystä. Oppilaitoskeskeinen työskentely ei enää riitä, vaan opettajilta edellytetään uudenlaisia yhteistyötaitoja ja kykyä luoda aktiivisia verkostoja sidosryhmien kanssa. Useilta tahoilta tulevat vaatimukset aiheuttavat ammattikorkeakouluissa jännitettä. (Rutonen 2013, 26–28.)

1.1 Opinnäytetyön tausta

Lahden tiede- ja yrityspuisto Oy käynnisti elokuussa 2012 innovaatiokeskittämähankkeen, joka kestää kevääseen 2014 saakka. Hankkeen tarkoituksena on luoda Lahteen kansallisesti merkittävä innovaatiokeskittymä, joka toimii käytäntölähtöisen innovaatiotoiminnan mallialueena. Innovaatiokeskittymä on globaalin arvoverkoston solmukohta ja oman alansa edelläkävijä. Se tarjoaa ideaalit puitteet osaajille ja yrityksille, jotka ovat innovaatioyhteisön keskeisiä toimijoita. Laadukas innovaatiokeskittymä pystyy kilpailemaan monipuolisella ja jatkuvasti kehittyvällä osaamisella muuttuvilla markkinoilla. Innovaatiokeskittymien vahvistaminen on osa pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmaa. Hallitusohjelman yhtenä tavoitteena on kehittää yritysten ja korkeakoulujen välisiä tutkimusyhteistyön muotoja. (Starckjohann 2012.)

Lahden ammattikorkeakoulun strategian mukaisesti ja yhteistyössä alueen muiden korkeakoulujen (Helsingin yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto ja yliopistokeskus) kanssa suunnitellaan modernin oppimiskäsityksen mukainen kampus Niemen alueelle. Vaikka tänä päivänä eletään virtuaalimaailmassa, välittyy 80 % tiedoista edelleen henkilökohtaisten kontaktien kautta. Tähän saakka hajanainen kampus on eristänyt eri aloja toisistaan. (Koivisto 2012.) Yhtenäinen kampus mahdollistaa jatkossa eri koulutusalojen integroitumisen ja resurssien paremman hyödyntämisen. Uusia oppimisympäristöjä luomalla on tarkoitus vähentää fyysisen tilan tarvetta jopa puoleen ja tiivistää yhteistyötä yritysmaailman kanssa. (Lahden tiede- ja yrityspuisto 2012.) Lahden yliopistokeskuksen pääsihteeri Senja Jouttimäki ja Lahden ammattikorkeakoulun rehtori Outi Kallioinen uskovat yhtenäisen Niemen kampuksen edistävän erityisesti tutkimustyötä. He toivovatkin tiivistyvän tutkijayhteistyön edistävän suuria, monitieteellisiä projekteja. (Koivisto 2012.) Pidemmällä tähtäimellä innovaatiokeskittymä vahvistaa Lahden alueen kansainvälistymistä ja yritysten kilpailumahdollisuuksia. Se toimii koko alueen kasvun moottorina ja parantaa asukkaiden hyvinvointia. (Lahden tiede- ja yrityspuisto 2012.)

Jotta rakennettava innovaatiokeskittymä palvelisi sen tärkeimpiä käyttäjäryhmiä parhaalla mahdollisella tavalla, on Lahden tiede- ja yrityspuisto käynnistänyt laajamittaisen hankkeen, jolla pyritään selvittämään opiskelijoiden, opettajien ja yritysten toiveita tulevalle innovaatiokeskittymälle. Tämä opinnäytetyö on osa opettajia koskevaa tutkimusta.

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet, tutkimuskysymykset, tietoperusta ja rajaus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Lahden ammattikorkeakoulun eri alojen opettajien käsityksiä ammattikorkeakouluopettajan työn muuttumisesta vuoteen 2020 mennessä. Työn tarkoituksena on kerätä tietoa tulevaisuuden oppimisympäristön suunnittelun tueksi.

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Miten ammattikorkeakouluopettajat kokevat työnsä tällä hetkellä?
2. Millaisena ammattikorkeakouluopettajat näkevät työnsä vuonna 2020?

3. Mitkä ovat keskeiset muutostekijät ammattikorkeakouluopettajan työssä?

Opinnäytetyön tutkimusjoukon muodostavat 20 Lahden ammattikorkeakoulun eri alojen opettajaa. Tutkimukseen on osallistunut yliopettajia, lehtoreita ja tuntiopettajia ja he edustavat seuraavia Lahden ammattikorkeakoulun laitoksia: liiketalous, matkailu, tekniikan ala, sosiaali- ja terveysala ja muotoiluinstituutti. Tutkimusjoukko on valikoitunut satunnaisesti perustuen opettajien vapaaehtoisuuteen ja mielenkiintoon tutkimusta kohtaan.

Tietoperustan muodostavat katsaus Suomen ammattikorkeakoulujärjestelmään, ammattikorkeakouluopettajuus ja sen tulevaisuuden haasteet. Tämä tietoperusta tukee opinnäytetyön tavoitteiden saavuttamista ja vastausten löytymistä asetettuihin tutkimuskysymyksiin.

Tässä opinnäytetyössä opettajan työn muutos on rajattu käsittelemään vain ammattikorkeakouluopettajuutta. Työn teoriaosuuteen on valittu vain ammattikorkeakouluopettajuutta koskevaa uudempaa lähdeaineistoa. Koska jokaisella oppilaitoksella ja työyhteisöllä on omat kirjoitetut ja kirjoittamattomat toimintatapaansa, eivät tulokset ole sellaisenaan yleistettävissä muihin ammattikorkeakouluihin.

1.3 Katsaus aiempiin tutkimuksiin

Ammattikorkeakouluopettajuuden muutosta ja tulevaisuuden haasteita on käsitelty muun muassa seuraavissa pro gradu -tutkimuksissa.

Heidi Wass (2012) tutki kauppatieteen alan tutkimuksessaan ammattikorkeakoulua innovatiivisena oppimisympäristönä. Tutkimuksessa kävi ilmi, että kohdeorganisaationa toimineen Kymenlaakson ammattikorkeakoulun johto kyllä puolsi innovatiivisen koulutuksen kehittämiseen tähtäviä toimia, mutta opettajia ei suoranaisesti ohjattu tai kannustettu niihin. Opettajat kaipasivat yhteisöllisyyttä tukevia toimintamalleja, joiden avulla koko organisaation innovaatiopotentiaali voitaisiin hyödyntää opetuksen ja organisaatiolta puuttuvan kokonaiskuvan ja ymmärryksen kehittämiseen. Kehittämisideana mainittiin pitkäjänteinen verkostoituminen sekä organisaation sisällä että sidosryhmien kanssa.

Mari Laaksonen (2012) tutki terveystieteen alaan kuuluvassa tutkimuksessaan ammattikorkeakoulujen moniammatillisuutta sosiaali- ja terveystieteiden opettajan silmin. Tutkimuksessa opettajat käsittivät moniammatillisuuden opettajien välisenä monimuotoisena yhteistyönä. Sen toteutumisen todettiin edellyttävän koulutusorganisaatiolta aktiivista panosta moniammatillisuuden lisäämiseksi. Ihannetilanteessa moniammatillisuutta hyödynnettäisiin sekä opiskelijoiden, opettajien että työyhteisön tasolla.

Tuula Hopeavuoren (2011) tiedeviestinnän pro gradu -tutkielmassa pureuduttiin ammattikorkeakoulun opettajiin tutkimustiedon hankkijoina ja tiedeviestinnän kohderyhmänä. Tutkimuksessa paljastui, että 61,4 % Oulun seudun ammattikorkeakoulun päätoimisista opettajista hyödyntää säännöllisesti tutkimustietoa opetuksessaan, kuten ammattikorkeakoulujen opettajilta edellytetään. Opettajille tärkeimpiä tutkimustiedon lähteitä ovat ammattikirjallisuus ja -lehdet, tutkimusjulkaisut ja kollegat. Opettajat kokivat tarvitsevänsä tutkimustietoa opetusmateriaalin suunnitteluun voidakseen valmentaa opiskelijoitaan työelämän ja tulevaisuuden haasteisiin, opinnäytetöiden ohjaukseen sekä oman ammattitietouden ylläpitämiseen. Yleisin este uuden tutkimustiedon hankkimiselle on tutkimuksen mukaan opettajia vaivaava ajan puute. Hopeavuoren (2011) mukaan tilannetta helpottaisivat opettajien paremmat tiedonhakuaidot, verkostoituminen sekä yhteistyö tiedonhaussa.

1.4 Tutkimusmenetelmät

Tämä opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullinen tutkimus pyrkii kuvaamaan todellista elämää mahdollisimman moninaisesti ja kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivinen tutkimus pyrkii ensisijaisesti löytämään ja paljastamaan tosiasioita, ei niinkään todentamaan jo olemassa olevia väittämiä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa suositetaan ihmistä tiedon keruun välineenä ja tutkimus on kokonaisvaltaista. Tutkimuksessa suositetaan induktiivista analyysiä, jolla pyritään paljastamaan odottamattomia näkökulmia. Tutkimus perustuu aineiston monipuoliseen ja yksityiskohtaiseen tarkasteluun, ei niinkään tietyn teorian tai hypoteesin testaamiseen. Aineiston annetaan puhua puolestaan eikä tutkija määrää, mikä on oleellista tai tärkeää. Tämän vuoksi aineiston keruussakin suositetaan metodeja,

joissa tutkimusjoukon ääni pääsee kuuluviin. Laadullisessa tutkimuksessa jokainen tutkittava on ainutkertainen ja aineistoa tulkitaan sen mukaisesti. Tutkimus on luonteeltaan joustavaa ja tutkimussuunnitelma hahmottuu usein vasta tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161–164.)

Koska innovaatiokeskittymähankkeella pyritään suunnittelemaan käyttäjälähtöinen innovaatioalue, käytetään myös tässä tutkimuksessa käyttäjälähtöisiä tutkimusmenetelmiä. Käyttäjätutkimuksessa tutkitaan yleensä suhteellisen pientä kohdejoukkoa ja tutkimuksessa hyödynnetään laadullisia menetelmiä (Virtanen 2005). Käyttäjätutkimuksessa panostetaan käytön suunnitteluun ja pyritään välttämään epäonnistuneita lopputuloksia. Parhaimmillaan käyttäjätutkimuksella voidaan parantaa tuotoksen laatua, säästää suunnittelukustannuksissa ja luoda toimiva lopputulos. (Hyysalo 2009, 15.) Käyttäjätutkimus ja sen empaattinen tulkinta on avain ihmisten käyttäjäkokemusten ymmärtämiseen ja sen muuntamiseen suunnittelun kautta tuotteeksi tai palveluksi. Tässä yhteydessä empatialla tarkoitetaan tutkijan kykyä samaistua tuotteen käyttäjän ideoihin ja ajatuksiin. Käyttäjätutkimuksessa hyödynnetään usein visuaalisia keinoja ja käyttäjille annetaan luotainpaketti, jonka tarkoituksena on inspiroida heitä vangitsemaan maailmansa omilla ehdoillaan. Käyttäjätutkimuksessa on usein myös toinen osa, jonka aikana tutkija pääsee keskustelemaan käyttäjien kanssa ja varmistamaan tulkintojensa oikeellisuuden. (Virtanen 2005.)

Tässä opinnäytetyössä tutkimus toteutettiin kahdessa osassa. Ensimmäisen osan muodosti luotaintutkimus, toisen työpajatyöskentely. Luotaintutkimuksella voidaan kerätä monipuolista, visuaalista ja sanallista tietoa käyttäjistä ja kohderyhmistä. Menetelmä luo vuorovaikutusta suunnittelijan tai työryhmän ja käyttäjien välille. Luotaintutkimus antaa käyttäjille mahdollisuuden osallistua suunnitteluun ja ideointiin. Luotaintutkimuksessa keskeisessä roolissa on luotainpaketti. Luotain on itsedokumentointipaketti, jonka avulla hankitaan ymmärrystä käyttäjien kokemuksista. Se sisältää erilaisia tehtäviä, joiden avulla käyttäjistä kerätään suunnittelutyössä hyödynnettävää visuaalista ja sanallista tietoa. (Mattelmäki 2006, 39–42.) Luotain-materiaali on parhaimmillaan visuaalisesti kiinnostavaa, helposti lähestyttävää ja kommunikoivaa (Virtanen 2005). Tässä tutkimuksessa luotainpaketti sisälsi saatekirjeen ohjeineen, kirjasen, jossa oli päiväkirja- ja teematehtäviä, postikortin ja ohjeet sen lähettämiseen, tarroja kirjasen Viikon osumat –tehtävää (katso

liitteet 2 ja 3) varten sekä ohjeita mobiiliviestien lähettämiseen älypuhelimella. Tässä tutkimuksessa käytetty luotainpaketti näkyy kuvassa 1.

KUVA 1. Tutkimuksen luotainpaketti

Luotaimen eri osat tuottavat erilaista materiaalia. Käyttäjakohtaisesti saadaan käsitys siitä, mitä yksittäiset ihmiset kokevat. Eri käyttäjien palauttamien materiaalien vertaaminen auttaa ymmärtämään, miten eri tavoin ihmiset asioita kokevat. Kun kaikkien käyttäjien materiaalia analysoidaan yhdessä, muodostuu tutkijalle yleiskäsitys luotaimella haettavasta teemasta. (Virtanen 2005.)

Tässä tutkimuksessa tutkimusmenetelminä käytetään sisällön analyysiä, osallistuvaa havainnointia ja samankaltaisuusanalyysiä. Opettajatutkimuksen tutkimusaineisto koostuu palautetuista työpäiväkirjoista (16 kappaletta), valokuvista ja niiden kommentista (208 multimediamiestiä, joista 105 tehtäväkuvia ja 91 tulevaisuuskuvia), postikorteista (16 kappaletta) sekä työpajatyöskentelyn havainnoinnista ja videotallenteesta.

Eri tavoin kerätyt aineistot täydentävät tutkimuksessa toisiaan. Sisällön analysointi on toteutettu ryhmäprojektina. Analyysi on dialoginen projekti, johon myös tutkimusjoukkona olleet opettajat ovat työpajoissa osallistuneet. Työpajoissa opet-

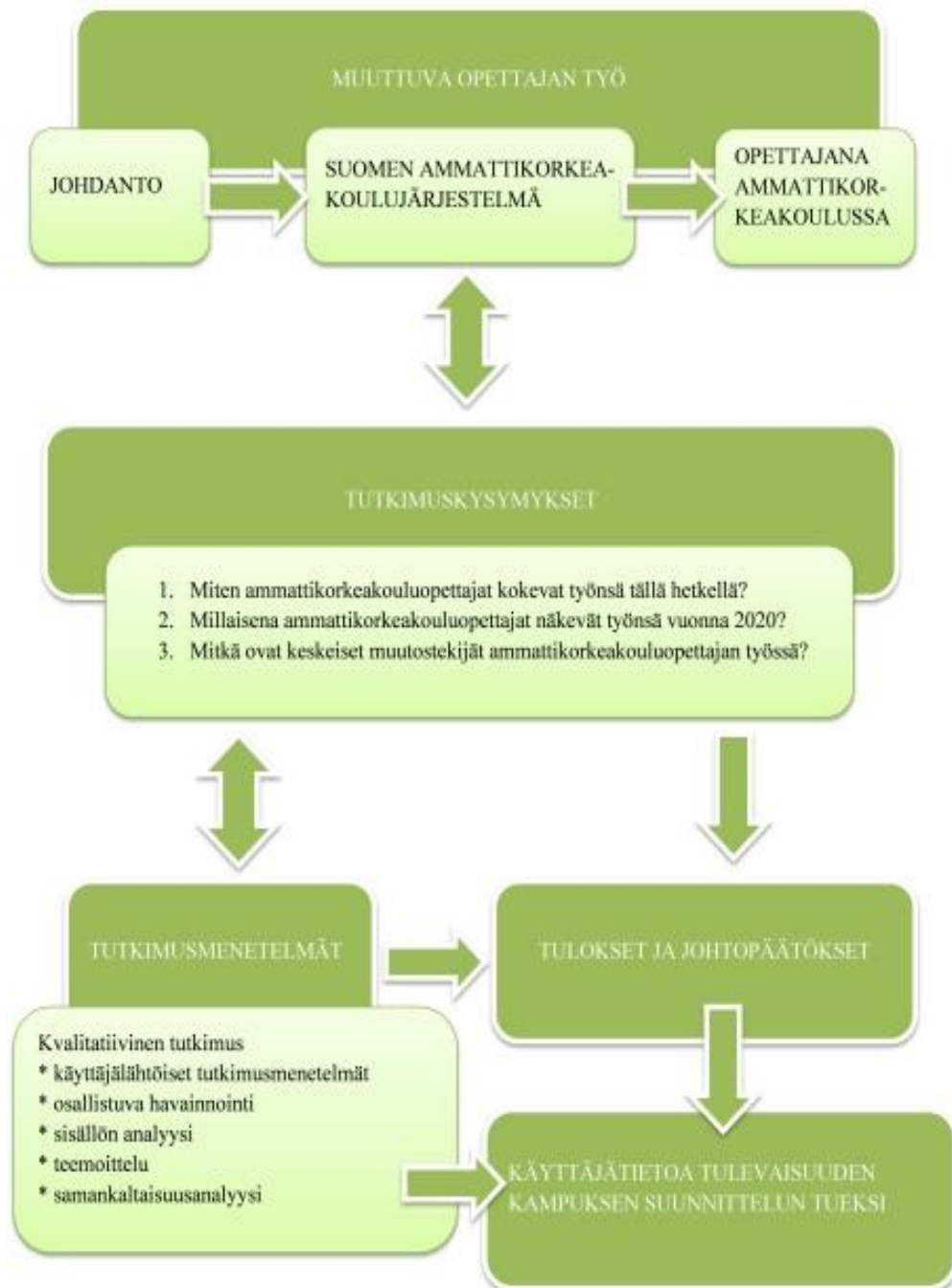
tajien työpäiväkirjojen merkintöjä ja heidän lähettämäänsä mobiiliaineistoa reflektiini yhdessä. Tämän jälkeen aineistosta esiin nousseita käsitteitä ryhmiteltiin teemoittain. Aineiston analysointimenetelmänä käytettiin samankaltaisuusanalyysiä (affinity diagram), joka on yritys-elämässä yleisesti käytössä oleva työkalu ajatusten ja ideoiden järjestelyyn. Samankaltaisuusanalyysiä käytetään erityisesti jos tutkimusaineistoa on paljon. Tässä menetelmässä eri aineistoista esiin tulleet yksittäiset asiat käydään huolellisesti läpi ja samaan teemaan liittyvät kommentit yhdistetään. Samankaltaisuusanalyysin avulla tietoa voidaan ryhmitellä teemojen ja trendien löytämiseksi ja luokitteluksi. Samankaltaisuusanalyysissä esiin nousseita teemoja ryhmitellään isolle seinäpaperille kokonaisuuksien hahmottamiseksi. Analyysin tekemiseen osallistuu koko tutkimusryhmä. (Sinkkonen, Nuutila & Törmä 2009, 118.)

1.5 Työn rakenne

Ensimmäisessä luvussa tutustutaan tutkimuksen taustaan ja kohdeorganisaatioon sekä esitetään opinnäytetyön tavoitteet, tutkimuskysymykset, tietoperusta, työn rajaukset ja tutkimusmenetelmät. Toisessa luvussa tarkastellaan tutkimusympäristöä ja kohdeorganisaatiota. Luvussa perehdytään Suomen ammattikorkeakoulujärjestelmän syntyyn ja kehitykseen sekä tarkemmin Lahden ammattikorkeakoulun toimintaan.

Luvussa kolme esitetään teoreettista tietoa tutkimuksen pohjaksi. Luvussa käsitellään monipuolisesti ammattikorkeakouluopettajuutta sekä lainsäädännön, oppimiskäsityksen, opettajan tehtävien ja työnkuvan että tulevaisuuden haasteiden näkökulmasta. Tutkimuksen toteutus kuvataan luvussa neljä. Luvussa arvioidaan myös sitä, miten tutkimus on yleistettävissä muihin organisaatioihin ja mitkä ovat tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti. Viidennessä luvussa opinnäytetyöntekijä esittää yhteenvedon tutkimuksen tärkeimmistä tuloksista.

Kuviossa 1 on esitetty tämän opinnäytetyön tutkimusasetelma. Siitä käyvät ilmi opinnäytetyön tietoperusta, tutkimuskysymykset ja tutkimusmenetelmät.

KUVIO 1. Opinnäytetyön tutkimusasetelma

2 SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULUJÄRJESTELMÄ

2.1 Ammattikorkeakoulujen synty ja kehitys

Muiden Euroopan maiden malli ja Suomessa koulutusjärjestelmään kohdistunut paine johtivat 1990-luvun alussa ammatillisen koulutuksen rakenteiden muuttamiseen. Suurimpina ongelmina olivat ylioppilaiden lisääntyvä määrä suhteessa korkeakoulupaikkoihin ja keskiasteen ammatillisen koulutuksen vähäinen suosio ylioppilaiden keskuudessa. Ammatillista koulutusta käytettiin yleisesti vain ponnahduslautana yliopisto-opintoihin, mikä aiheutti opintojen keskeyttämistä, päällekkäisyyttä ja koulutusaikojen pidentymistä. (Auvinen 2004, 19.)

Suomalaisten ammatillisten tutkintojen huono kansainvälinen rinnastettavuus sekä vanhan behavioristisen oppimiskäsityksen murtuminen lisäsivät muutospaineita. 1970- ja 1980-luvuilla muotoutunut koulutusjärjestelmä ei enää vastannut 1990-luvun elinkeinoelämän rakennetta. (Auvinen 2004, 19.) Ammatillinen koulutus oli muotoutunut Suomessa koulumaiseksi, valtion tiukasti ohjaamaksi, opettajakeskeiseksi toiminnaksi, jolle oli tunnusomaista etäisyys työ- ja yrityselämään (Lehtelä & Viitala 2007, 121–122). Uudet käsitykset oppimisesta, tiedosta sekä työelämän nopeasti muuttuneet rakenteet ja osaamistarpeet lisäsivät ammatilliseen koulutukseen kohdistuneita muutospaineita (Auvinen 2006b, 28).

Vastatakseen näihin haasteisiin Opetusministeriö aloitti ammattikorkeakoulureformin, joka oli Suomen mittakaavassa varsin dramaattinen ja nopea. Ensimmäiset 22 väliaikaista ammattikorkeakoulua perustettiin vuonna 1992 yhdistämällä 85 ammatillista oppilaitosta, jotka olivat aiemmin tarjonneet opistotason koulutusta. Uudistuksen tarkoituksena oli nostaa oppilaitosten tarjoama koulutus korkeakoulutasoiseksi. (Marttila 2010, 4.) Rakenteellisen uudistuksen lisäksi tavoitteena oli lisätä ammatillisen koulutuksen ja työelämän yhteistyötä (Auvinen 2004, 19–22). Etsintä- ja kokeiluvaiheen jälkeen ammattikorkeakoulut vakinaistettiin vuosina 1996–2000 (Laukia 2006, 129). Vakinaistamis päätöksen saadakseen koulun oli kyettävä osoittamaan, että sen antama opetus vastasi korkeakoulutasoa ja että koululla oli riittävän laaja työelämäyhteistyö (Auvinen 2004, 19–20; Laakkonen 2003, 273–274). Nykyisessä muodossaan ammattikorkeakoululaitoksen katsotaan olleen toiminnassa vuodesta 2000 alkaen (Marttila 2010, 4).

Nykyään ammattikorkeakoulut muodostavat yliopistojen rinnalla toisen osan maamme korkeakoulujärjestelmästä. Ammattikorkeakoulujen toimintaa säätelee vuonna 1995 voimaan tullut ammattikorkeakoululaki. (Auvinen 2004, 22–23; L 351/2003.) Opetusministeriön toimeksiannosta 2000-luvun alussa suoritettu kokonaisarviointi osoitti ammattikorkeakoulu-uudistuksen onnistuneen. Taloudellisen kehityksen ja yhteistyön järjestön (OECD) asiantuntijaryhmä piti raportissaan valittua uudistuslinjaa hyvänä, mutta kehotti järjestelmän jatkuvaan kehittämiseen. (Auvinen 2004, 23–24.)

2.2 Ammattikorkeakoulut ja niiden tehtävät

Opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa toimii Suomessa tällä hetkellä 25 ammattikorkeakoulua, joista neljä on kunnallisia, seitsemän kuntayhtymän omistuksessa ja 14 on yksityisiä. Lisäksi Ahvenanmaalla on oma ammattikorkeakoulu (Högskolan på Åland) ja sisäministeriön alaisuudessa toimii Poliisiammattikorkeakoulu. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.)

Ammattikorkeakoululaissa ammattikorkeakoulujen tehtäväksi määritellään työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimuksellisiin ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvan ja ammatillisiin asiantuntijatehtäviin valmistavan koulutuksen antaminen. Ammattikorkeakoulujen tehtäviin kuuluu myös työelämää ja aluekehitystä tukevan soveltavan kehittämis- ja tutkimustyön harjoittaminen. Ammattikorkeakoulujen tehtävät voidaan jakaa neljälle pääsektorille: 1) opetus, 2) tutkimus- ja kehitystyö, 3) työelämäyhteistyö ja 4) aluekehitys. Ammattikorkeakouluissa opetuksen lähtökohtana ovat työelämä ja sen kehittämisen koulutukselle asettamat vaatimukset. Oppilaitoksissa vallitsee lain mukaan opetuksen ja tutkimuksen vapaus. (Laakkonen 2003, 274; L 351/2003.)

Verrattaessa aiempiin ammatillisiin oppilaitoksiin nykylainsäädäntö korostaa ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystehtäviä sekä alueellista kehittämisvastuuta. Ammattikorkeakoulujen toiminnan luonne on aiempia ammatillisia oppilaitoksia avoimempi ja niiden tulee toimia tiiviissä yhteistyössä työelämän vaikuttajien kanssa. Opetusta pyritään siirtämään luokkahuoneista työelämän aitoihin oppimisympäristöihin. (Auvinen 2006b, 28–29.) Tutkimus- ja kehitystyön tehtävänä on palvella työelämästä nousevia tarpeita, kehittää ammattikorkeakoulun

opetusta sekä tukea yrittäjyyttä (Auvinen 2006b, 28–29; Lehtelä & Viitala 2007, 127). Marja-Liisa Vesterinen (2004, 44–45) jaottelee ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyön neljälle sektorille: 1) työelämän kehittämiseen tähtäävät tutkimukset ja kehittämisprojektit, 2) ammattikorkeakoulujen opetusta ja muuta toimintaa koskeva tutkimus- ja kehitystyö, 3) henkilöstön jatkotutkinnot ja 4) pedagogisiin oppimiskokeiluihin liittyvä tutkimus- ja kehitystyö. Useimmat ammattikorkeakoulujen opettajista suhtautuvat oppilaitoksensa tutkimus- ja kehitystehtävään positiivisesti. Sen koetaan hyödyttävän omaa työtä, kehittymistä ja opetusta. Siitä huolimatta tutkimus- ja kehitystoimintaan osallistuvien opettajien määrä on vielä vähäinen. (Jokiranta & Ranki 2004.) Myös ammattikorkeakoulujen kansainväliset yhteistyöverkostot ovat laajentuneet huomasti (Auvinen 2006b, 28–29).

2.3 Ammattikorkeakoulujen opettajat

Ammattikorkeakoulujen opettajat ovat merkittävä osa maamme opettajakuntaa. Vuonna 2010 ammattikorkeakouluissa työskenteli yhteensä 6036 opettajaa (Vipunen 2012). Ammattikorkeakouluissa työskentelee yliopettajia, lehtoreita sekä pää- ja sivutoimisia tuntiopettajia. Yliopettajilta vaaditaan lisensiaatin tai tohtorin tutkintoa, muulta opetushenkilöstöltä edellytetään vähintään soveltuvaa ylempää korkeakoulututkintoa sekä hyvää kielitaitoa. (Laakkonen 2003, 275.) Jos opettajan opetustehtävät muodostuvat pääosin ammattiopintojen järjestämisestä, vaaditaan häneltä lisäksi vähintään kolmen vuoden käytännön kokemusta tutkintoa vastaavista tehtävistä. Yliopettajien ja lehtoreiden tulee suorittaa 60 opintopisteen laajuiset opettajan pedagogiset opinnot. (Asetus 352/223; Laukia 2006, 140.) Lakisääteisten vaatimusten lisäksi ammattikorkeakouluopettajuuden menestyksessä hoitaminen vaatii Liisa Marttilan (2010, 7) mukaan projektinhallinta- ja yhteistyötaitoja, kykyä käydä vuoropuhelua työelämän edustajien kanssa, omien työmenetelmien, opetuksen ja organisaation kehittämistä, yrittäjyyshenkisyttä ja oman osaamisen markkinointikykyä sekä halua alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen verkostoitumiseen. Näiden osaamisvaatimusten täyttyminen edellyttää myös hyvää kielitaitoa sekä riittäviä tietoteknisiä valmiuksia.

Nopealla tahdilla edennyt ammattikorkeakoulu-uudistus asetti opettajakunnan ison haasteen eteen. Suurin osa perustettujen ammattikorkeakoulujen opettajista

oli entisiä opistoasteen opettajia. Opetuksen uudistamisen lisäksi monet opettajat joutuivat hankkimaan uuteen virkaan vaaditun pätevyyden, mikä monien kohdalla merkitsi jopa vuosien intensiivisiä yliopisto-opintoja. (Laakkonen 2003, 275; Vanhanen-Nuutinen & Harri 2003, 285.) OECD:n asiantuntijaryhmän mukaan tällainen ratkaisu mahdollisti ammattikorkeakoulu-uudistuksen nopean toteuttamisen, mutta sen uhkana pidettiin akateemisen pätevyyden liiallista painottamista ammatillisen osaamisen kustannuksella (Auvinen 2004, 24).

2.4 Uudistamisen suuntaviivat

Opetus- ja kulttuuriministeriö on perustanut ohjausryhmän, jonka tehtävänä on suunnitella ja organisoida laajamittainen ammattikorkeakoulu-uudistus vuosina 2011–2014. Ohjausryhmässä ovat edustettuina eri ammattikorkeakoulut, työelämäjärjestöt, kunnat ja opiskelijajärjestöt. Syksyllä 2012 olivat käynnissä opetus- ja kulttuuriministeriön ja ammattikorkeakoulujen väliset neuvottelut, joiden pääteemana oli ammattikorkeakoulu-uudistuksen eteneminen. Uudistuksella pyritään luomaan ammattikorkeakoulu, joka on kansainvälisesti arvostettu, mutta samalla itsenäinen ja vastuullinen osaajien kouluttaja, alueellisen kilpailukyvyn rakentaja, työelämän uudistaja sekä innovaatioiden kehittäjä. Käynnissä olevan uudistusprosessin tarkoituksena on luoda lainsäädännölliset puitteet sekä toiminnalliset edellytykset edellä kuvatun kaltaisten ammattikorkeakoulujen toiminnalle. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.)

Kuvio 2 esittää ammattikorkeakoulu-uudistuksen tavoitteet tiivistetysti.

Laadukas opetus-, tutkimus- ja kehitystyö, joka palvelee yhteiskunnan ja alueiden muuttuvia tarpeita

Rahoitus- ja säädösohjauksen uudistus (vuoden 2014 alusta)

Ammattikorkeakoulujen toimilupien uudistus (vuoden 2014 alusta)

Nykyistä laajempien, laadukkaampien ja innovatiivisempien oppimisympäristöjen luominen

Perusrahoitusvastuun siirtäminen kokonaan kunnilta valtiolle

Oppilaitoksista itsenäisiä oikeushenkilöitä

KUVIO 2. Ammattikorkeakoulu-uudistuksen tavoitteet (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012)

Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa 15.1.2013 todetaan, että ammattikorkeakoulu-uudistuksesta on kadonnut suunta. Siinä ammattikorkeakoulu-uudistuksen katsotaan jääneen yliopistoreformin jalkoihin. Pääkirjoituksen mukaan uudistus on hajonnut liian pieniin osiin ja näkemys siitä, minne pitäisi mennä ja millä keinoin on pahasti kadoksissa. Tämän uskotaan heijastuvan paitsi ammattikorkeakoulujen toimintaan, myös niiden opiskelijoihin. Kirjoituksessa vaaditaan opetus- ja kulttuuriministeriöltä selkeämpää käsitystä käytännöllisesti suuntautuneen korkeakoulutuksen tulevaisuudesta. (Helsingin Sanomat 2013.)

2.5 Lahden ammattikorkeakoulu

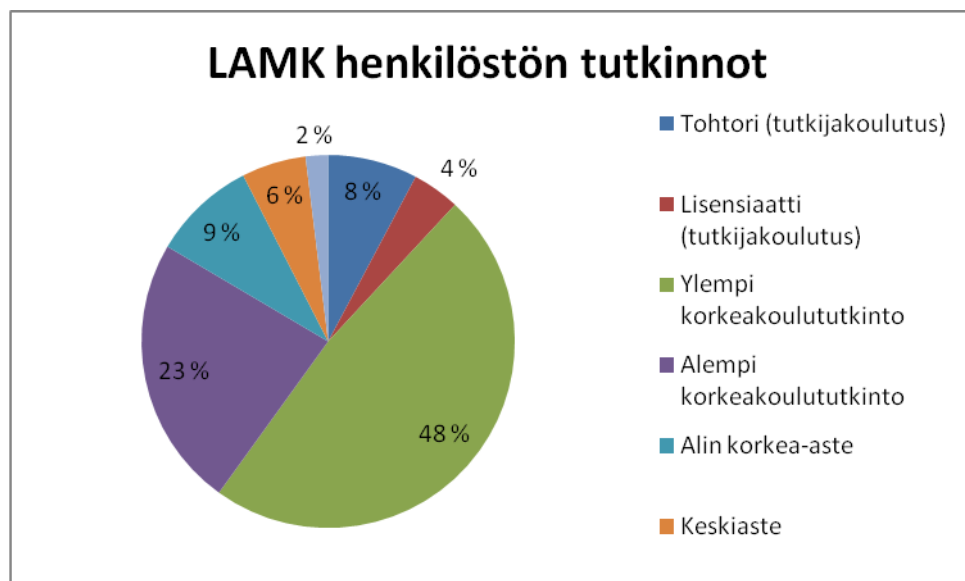
2.5.1 Oppilaitoksen esittely

Lahden ammattikorkeakoulun kokeilukausi alkoi vuonna 1992. Virallisesti se vakinaistettiin 1.8.1996 ja Lahden ammattikorkeakoulusta tuli osa Päijät-Hämeen koulutus konsernia itsenäisenä liikelaitoksena. (Montonen 2012.) Lahden ammat-

tikorkeakoulu on yksi Suomen suurimmista ammattikorkeakouluista. Lahden ammattikorkeakoulussa on kolme toimialaa: hyvinvointitoimiala (matkailu, musiikki sekä sosiaali- ja terveysala), yritys- ja kulttuuritoimiala (liiketalous, muotoilu ja kuvataide sekä tekniikka) sekä innovaatiokeskus. Se tarjoaa ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta 18 koulutusohjelmassa, joista kolme on kokonaan englanninkielisiä. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon voi suorittaa kahdeksassa koulutusohjelmassa. Oppilaitos tarjoaa tutkintoon johtavaa koulutusta sekä nuorille että aikuisille. (LAMK 2012.)

Lahden ammattikorkeakoulua ylläpitää Päijät-Hämeen koulutus konserni, joka on 14 päijäthämäläisen kunnan omistama kuntayhtymä. Oppilaitoksen rehtorina toimii KT Outi Kallioinen. Lahden ammattikorkeakoulu on osa Helsingin laajan metropolialueen FUAS-liittoumaa (Federation of Universities of Applied Sciences), jonka se muodostaa yhdessä Hämeen ammattikorkeakoulun ja Laurea ammattikorkeakoulun kanssa. (LAMK 2012.)

Vuonna 2011 Lahden ammattikorkeakoulussa oli 5232 opiskelijaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Lisäksi avoimen ammattikorkeakoulun kursseilla opiskeli 876 henkilöä. Lahden ammattikorkeakoulussa työskenteli vuonna 2011 yhteensä 412 henkilöä, joista 254 kuului opetushenkilöstöön. Henkilöstön koulutustausta ilmenee kuvioista 3.

KUVIO 3. Lahden ammattikorkeakoulun henkilöstön tutkinnot (LAMK 2012)

Kuten kuvio 3 osoittaa, on lähes puolilla Lahden ammattikorkeakoulun henkilökunnasta ylempi korkeakoulututkinto. Vain 12 %:lla (yhteensä 49 henkilöllä) on tohtorin tai lisensiaatin tutkinto. On kuitenkin syytä huomioida, että näissä luvuissa on mukana koko koulun henkilöstö, eivät pelkät opettajat. (LAMK 2012.)

2.5.2 Visio, strategia ja profiloituminen

Lahden ammattikorkeakoulun visiona on olla oppimisen ja kestävän uudistamisen huippuyksikkö. Koulun tavoitteena on kouluttaa osaavaa työvoimaa ja tällä tavalla edistää Lahden alueen kilpailukykyä. Yksi oppilaitoksen kolmesta keskeisestä profiilista on käytäntölähtöinen innovaatiotoiminta. Tällä tarkoitetaan opettajien ja opiskelijoiden aktiivista osallistumista työ- ja elinkeinoelämän kehittämis- ja projektitehtäviin, aktiivista ja ennakkoluulotonta opetusmenetelmien kehittämistä yhteistyössä sidosryhmien kanssa sekä opiskelijan oman aktiivisen tiedonprosessoinnin korostamista. Innovaatiotoiminnan synnyttämät ideat pyritään tunnistamaan, arvioimaan ja kehittämään yritys- ja elinkeinoelämän tarpeita vastaaviksi. Muut profiilit ovat integroiva pedagogiikka ja opiskelijayrittäjäyys. (LAMK 2012.)

Yksi oppilaitoksen tärkeimmistä tavoitteista on luoda opiskelijoille innovatiivinen oppimisympäristö, jossa oppiminen integroituu työelämän tarpeisiin sekä tutkimus- ja kehitystyöhön. Lahden ammattikorkeakoulu on osa globaalia innovaatioekosysteemiä. Lahden ammattikorkeakoulun toiminta keskitetään tulevaisuudessa suunnitteilla olevaan Lahden alueen innovaatiokeskittymään, joka rakennetaan Niemen alueelle. Innovaatiokeskittymä tarjoaa jatkossa autenttisen kehitys- ja oppimisympäristön, joka toteutetaan tiiviissä yhteistyössä alueellisten toimijoiden ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Rakennettava innovaatiokeskittymä tarjoaa esimerkiksi laadukkaita laboratorioita sekä oppimista edesauttavia simulaatioympäristöjä. Uuden innovaatiokeskittymän suunnittelussa otetaan huomioon kaikkien keskeisten käyttäjien – opiskelijoiden, opetushenkilöstön sekä sidosryhmien – tarpeet. Lahden ammattikorkeakoulu on myös mukana Opetusministeriön rahoittamassa AMKtutka verkostohankkeessa. Se on 14 ammattikorkeakoulun muodostama kehittämisverkosto, jonka tavoitteena on ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan laadun, vaikuttavuuden ja näkyvyyden parantaminen. (LAMK 2012.)

2.5.3 Fellmannia

Yksi esimerkki Lahden ammattikorkeakoulun käytäntölähtöisestä innovaatiotoiminnasta on elokuussa 2011 avattu oppimiskeskus Fellmannia. Sen toteutuksesta vastaavat yhteistyössä Päijät-Hämeen koulutus konserni, Lahden yliopistokeskus ja Lahden kaupunki. Rakennuksen suunnittelussa keskeisenä ajatuksena on ollut monimuotoisen ja vuorovaikutusta tukevan oppimisympäristön luominen. Tilojen ja alueiden käyttötarkoitusta ei ole tietoisesti määritelty tiukasti etukäteen, vaan talon käyttäjille annetaan mahdollisuus hyödyntää tiloja luovasti ja monimuotoisesti. Lahden ydinkeskustassa sijaitsevasta oppimiskeskuksista löytyvät korkeakoulujen yhteiskirjasto, kokouspalvelut, ravintola- ja kahvilapalvelut sekä Opin ovi -ohjauspalvelu. (Fellmannia 2012.)

Fellmannia tarjoaa monialaisen oppimisympäristön eri alojen opiskelijoille. Opiskelijat ovat olennainen ja näkyvä osan talon toimintaa. Fellmannian yhtenä ajatuksena on tukea opiskelijoiden mukaanpääsyä arjen työelämään. Samalla opiskelijat antavat oman lisänsä oppimiskeskuksen toiminnalle. Heidän kädenjälkensä näkyy muun muassa visuaalisissa seinäprinteissä, kirjaston kirjahyllyissä ja vanhan uudistamisessa. Talon toimintaa ohjaa kestävä kehityksen teema. Sen mukaisesti suurin osa kalusteista on kierrätettyjä tai opiskelijoiden itse valmistamia. Opiskelijat, kokousvieraat, tutkijat, tiedontarvitsijat ja kaupunkilaiset ovat ottaneet Fellmannian omakseen. Ensimmäisen vuoden aikana oppimiskeskuksessa vieraili 255 000 ihmistä. (Fellmannia 2012.)

3 OPETTAJANA AMMATTIKORKEAKOULUSSA

3.1 Kohti ammattikorkeakouluopettajuutta

1990-luvun alussa, kun ammattikorkeakoulujärjestelmä luotiin, siirtyivät useimmat entisten opistotasoisien koulutusohjelmien opettajat suoraan ammattikorkeakoulujen opettajiksi. Muutos pakotti opettajat miettimään uudelleen omaa oppimiskäsitystään sekä opetustapojaan. (Vanhanen-Nuutinen & Harri 2003, 285.)

Opettajilla oli kolmenlaisia strategioita selvitä muutoksesta.

Opistoasteilla oli tuolloin ollut vielä käytössä vanha behavioristinen oppimiskäsitys, jossa opettajalla oli keskeinen rooli sisällön asiantuntijana ja tiedon jakajana. Osa uusien ammattikorkeakoulujen opettajista jatkoi samoilla linjoilla. Heidän opetuksensa oli opettajajohtoista ja pakollista kontaktiopetusta oli paljon. Behavioristisen mallin mukaan opettajan tehtävä oli jäsentää opetettava oppiaines valmiiksi, esittää se selkeästi ja harjoituttaa opittua riittävästi. Heidän opetuksensa noudatti orjallisesti etukäteen laadittua opetussuunnitelmaa ja oppimisen arvioitiin käytettiin perinteisiä, kirjallisia kokeita. Opetus tapahtui lähes poikkeuksetta luokkahuoneympäristössä. (Auvinen 2006a, 3; Laakkonen 2003, 275–276.)

Osa opettajista joutui täydentämään opintojaan joskus vuosienkin yliopisto-opinnoilla saavuttaakseen uuteen ammattikorkeakouluvirkaan vaadittavan pätevyyden. Näistä opettajista monet siirtyivät soveltamaan saamaansa tiedekorkeakoulun mallia myös omassa opetuksessaan. Tällainen opetustyyli nojasi vahvasti opiskelijoiden itseohjautuvuuteen ja itsenäisen opiskelun korostamiseen. Opettaja ei enää pidetty kaikkietietävänä tiedon jakajana, vaan opiskelijan roolia tiedon konstruoijana korostettiin. Opettajan tärkeimpänä tehtävänä oli optimaalisten oppimismahdollisuuksien luominen. Opetus koostui luennoista, mahdollisista asiantuntijavierailuista sekä itsenäisestä tiedonhausta. Vaarana oli opetuksen liiallinen teoriapainotteisuus. Kolmas opettajaryhmä haki paikkaansa näiden kahden ääripään välimaastossa. (Laakkonen 2003, 276.)

Uusi ammattikorkeakouluopettajuus piti sisällään oppiaineen hallinnan ja pedagogiset taidot, mutta myös kehittämis- ja tutkimustyön, joka tarkoitti aktiivista osallistumista aluekehitykseen ja työelämäyhteistyöhön. Suurimmiksi pedagogisiksi

haasteiksi nousivat ohjauksellisuus, työelämälähtöisyys, tieto- ja viestintäteknii-
kan käyttö opetuksessa sekä vuorovaikutteisuus. (Lehtelä & Viitala 2007, 123.)

Käytännössä erot työnkuvassa eri koulutusalojen opettajien ja jopa saman alan eri
opettajien välillä ovat edelleen suuria. Ammattikorkeakoulu-uudistuksella pyrittiin
selkeään työnkuvan muutokseen, mutta käytännössä tämä ei ole yksiköiden toi-
mintakulttuurien suurista eroista johtuen kaikkien kohdalla toteutunut toivotulla
tavalla. Joidenkin kohdalla työtehtävät ja osaamisvaatimukset vastaavat uudistuk-
sen tavoitteita, mutta osa opettajista on edelleen keskittynyt vain oman oppiai-
neensa opettamiseen eivätkä he ole lähteneet aktiivisesti mukaan kehitys- ja tut-
kimustyöhön sekä ulkoiseen yhteistyöhön. (Auvinen 2006b, 29.) Kimmo Mäki
(2004) jakaakin ammattikorkeakouluopettajat karkeasti kahteen ryhmään. Hanke-
opettajat kunnostautuvat työelämäprojekteissa, tutkimus- ja kehitystoiminnassa
sekä kansainvälistymisessä, kun taas opettavat opettajat keskittyvät opiskelijoiden
opettamiseen.

Yksi keskeinen tavoite moniammatillisia ammattikorkeakouluja luotaessa oli ke-
hittää uudenlaista osaamista lisäämällä eri alojen opettajien keskinäistä yhteistyötä
sekä ammattikorkeakoulujen yhteistyötä oppilaitosten ulkopuolisten tahojen kans-
sa. Tämä tavoite ei ole toteutunut ongelmitta. Etenkin alkuvaiheessa eri alojen ja
opettajien erilaiset toimintakulttuurit sekä ennakkoluulot toisten alojen toiminta-
ja organisaatiokulttuuria kohtaan hidastivat kehitystä. (Laukia 2006, 141.) Eri
aloilla vallitsi usein myös erilainen käsitys oppimisen ja tiedon luonteesta. Martti-
la (2010, 11–12) toteaaakin, että tämän päivän ammattikorkeakouluopettajat ovat
työnkuviltaan, taustoiltaan ja kompetensseiltaan huomattavasti ammattikorkea-
koulureformia edeltävää aikaa heterogeenisempi joukko. Pirjo-Liisa Lehtelän ja
Tuulikki Viitalan (2007, 125) mukaan ammattikorkeakoululaitoksen lyhyt historia
on ollut liian lyhyt aika sulattaa ja muuttaa eri alojen erilleen kehittyneitä toimin-
tafilosofioita. Pekka Auvinen (2004, 180) korostaa, että jatkossa tulisi kehittää
yhtenäisiä toimintatapoja unohtamatta kuitenkaan eri alojen hyviä perinteitä tai
pakottamalla kaikkia samaan muottiin.

3.2 Oppimiskäsitys

Autenttiset oppimisympäristöt ja työelämälähtöisyys ovat ammattikorkeakoulu-pedagogiikan ja ammattikorkeakoulujen oppimiskäsityksen kulmakiviä (Rantanen 2006, 68). Ammattikorkeakoulujärjestelmää luotaessa haluttiin tietoisesti päästä eroon 1980-luvulla vallinneesta behavioristisesta oppimiskäsityksestä. Ammattikorkeakoulujen uusi oppimis- ja opetuskulttuuri perustui konstruktivismin periaatteille. Vanhasta luokkahuoneeseen sidotusta opettajakeskeisestä oppimismallista haluttiin tietoisesti eroon ja opetusta lähdettiin kehittämään opiskelijoiden yksilöllisyyden, itseohjautuvuuden ja aktiivisuuden varaan. Käytännössä virallinen siirtyminen behaviorismista konstruktivismiin ei kuitenkaan tapahtunut näin sujuvasti, vaan kesti pitkään ennen kuin konstruktivismin opit alkoivat vähitellen siirtyä puheista myös opetuskäytäntöihin. (Auvinen 2004, 42–43.)

2000-luvun oppimiskäsitys on oppimiskeskeinen ja yksilölähtöinen. Se korostaa tekemällä oppimista, koulun ja sen sidosryhmien tiivistä yhteistyötä ja tätä kautta tapahtuvaa yhteiskunnan uudistumista. (Laakkonen 2003, 278.) Sirpaleisista opetussuunnitelmista ollaan siirtymässä kohti juonellisia, eri oppiaineita mielekkäiksi kokonaisuuksiksi yhdistäviä opetuskokonaisuuksia. Enää ei riitä, että opettaja on vain oman alansa asiantuntija, vaan hänen tulee toimia myös oppimisen ohjaajana, yhteyksien luoja, oppimisympäristöjen rakentajana ja työelämäperustaisten kokonaisuuksien tuottajana. (Auvinen 2006a, 4–5.) Opettajalla on tärkeä rooli konstruktivististen prosessien käynnistäjänä ja ohjaajana. Ohjaajan työhön kuuluu kuusi keskeistä roolia: johtaja, ohjaaja, opettaja, havainnoija, arvioija ja palautteen antaja. (Laakkonen 2003, 278.)

3.3 Opettajan tehtävät

Ammattikorkeakouluasetuksen mukaan ammattikorkeakoulun päätoimiselle opettajalle kuuluvat varsinaisen opetus- ja ohjaustyön ohella kuvion 4 osoittamat tehtävät.

Oman alan opetuksen kehittäminen huomioiden työelämän muutokset

Opetussuunnitelmien laatimiseen ja opiskelijavalintoihin osallistuminen

Tutkimus- ja kehitystyöhön osallistuminen

Kouluttautuminen ja työelämään perehtyminen

Mahdollinen ammattikorkeakoulun hallintoelinten jäsenyys tai muu määrätty tehtävä

KUVIO 4. Ammattikorkeakouluopettajan tehtävät (A 352/2003 § 24)

Lisäksi yliopettajan ja lehtorin täytyy kolmen vuoden kuluessa virkaan tai toimeen nimittämisestä suorittaa opettajan pedagogiset opinnot, jos niitä ei ole ennen nimitystä suoritettu (A 352/2003 § 24).

3.4 Opettajan työnkuva

3.4.1 Työnkuvan muutos 2000-luvulla

Ammattikorkeakoulu-uudistus muutti ja laajensi opettajien käytännön työnkuvaa monella tapaa. Opettajien työn määrä on lisääntynyt jatkuvasti ja samalla työtehtävät ja työn osaamisvaatimukset ovat kasvaneet. Enää ei riitä pelkkä oman aineen hallinta vaan opettajilta edellytetään monipuolista tieto- ja taitotasoa. Ammattikorkeakouluopettajan osaamisvaatimukset voidaan Auvista mukailen (2004, 367) tiivistää kuvion 5 mukaisesti.

KUVIO 5. Ammattikorkeakouluopettajan osaamisvaatimukset (mukailten Auvinen 2004, 367)

Kuten kuvio 5 osoittaa, on ammattikorkeakouluopettajille asetettu varsinaisen opetustyön lisäksi myös valtava määrä muita osaamisvaatimuksia. Moni ammattikorkeakouluopettaja kokeekin, ettei opiskelijoiden parissa tehtävää opetustyötä enää arvosteta riittävästi. Jotkut ovatkin tietoisesti keskittyneet edelleen perinteiseen opettamiseen ja jättäneet kehittämis- ja suunnittelutyön vähemmälle. Näiden opettajien työnkuvassa on edelleen vahvasti 1990-luvun alun opettajuuden piirteitä. Tämä taas on johtanut työtehtävien epätasaiseen jakautumiseen opettajien keskuudessa. (Auvinen 2006a, 2–3; Auvinen 2006b, 30.)

Kaikkein voimakkain muutos on tapahtunut yliopettajien työnkuvassa. Koska heillä on ollut keskeinen rooli uuden ammattikorkeakoulujärjestelmän luomisessa, on heihin usein myös kohdistettu epärealistisen suuria odotuksia. Yliopettajilta vaaditaan akateemista tutkijantaustaa, heillä on suuri vastuu opiskelijoiden opinäytetöiden ohjauksesta sekä 2000-luvulla erityisesti kasvaneesta tutkimus- ja kehitystoiminnasta. (Auvinen 2006b, 29–30.)

Muutos opettajien työnkuvassa näkyy myös suunnittelu- ja kehitystyön sekä kansainvälisen yhteistyön lisääntymisenä. Erilaiset tutkimus- ja kehittämistehtävät

ovat siirtäneet opettajan työn painopistettä aiempaa enemmän tieteellisen tiedon käyttöön ja tuottamiseen. (Vanhanen-Nuutinen & Harri 2003, 286.) Samalla korostetaan ammattikorkeakoulujen kiinteitä suhteita työelämään. Nämä lukuisat ulottuvuudet tekevät monen ammattikorkeakouluopettajan työkuvasta rikkonaisen. Erityisesti ne opettajat, jotka ovat ottaneet vastuulleen kehittämistyötä ja ovat aktiivisia työelämysuhteissa, kokevat että heiltä vaaditaan jatkuvasti uusia tietoja ja taitoja ja heitä ikään kuin revitään moneen suuntaan yhtä aikaa. Samaan aikaan päävastuu varsinaisesta opettamisesta jää yhä pienenevän opettajajoukon harteille. (Auvinen 2006a, 2–3.)

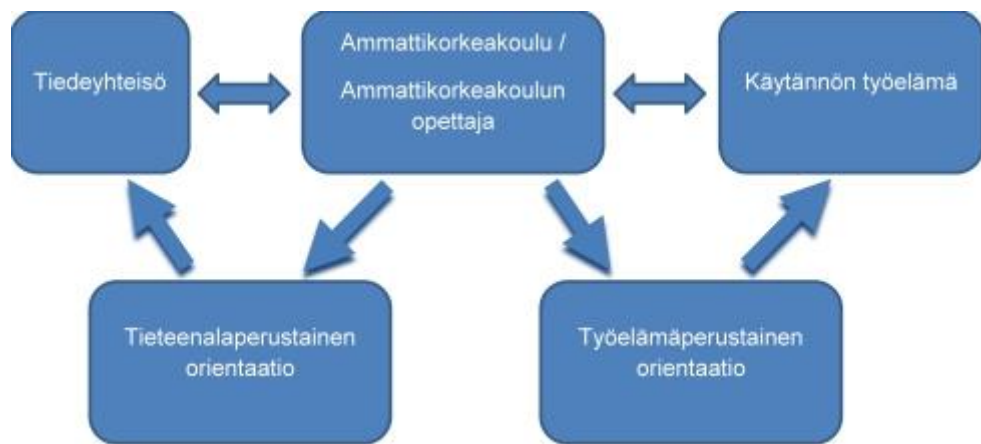
Ammattikorkeakouluopetuksessa pyritään siirtymään kohti yhtenäisempiä teema- ja aihekokonaisuuksia. Tämä edellyttää opettajilta tiimi- ja moduulityöskentelyä. Perinteisen, yksin tapahtuvan suunnittelutyön osuus on opettajan työssä vähentynyt. Vastaavasti opettajien välinen yhteistyö, yhteyksien luominen työelämän vaikuttajiin sekä opiskelijälähtöisen opetuksen suunnittelu vievät yhä enemmän opettajien työaika. Parhaimmillaan ammattikorkeakouluopetus on ongelmalähtöistä, projektimuotoista, tutkivaa ja kokemuksellista. Siihen sisältyy usein myös verkostoprosesseja. (Laakkonen 2003, 278.)

Erilaiset projektit ja hankkeet ovat tyypillisiä työmuotoja ammattikorkeakoulussa. Niissä korostuvat ongelma- ja yhteistoiminnallisuus. Uudenlaiset oppimisympäristöt toteutetaan uusinta tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Uuden teknologian käyttö opetuksessa puolestaan edellyttää myös opettajilta monipuolisia tietojenkäsittelytaitoja. (Laakkonen 2003, 277–278.)

3.4.2 Työn kaksoisorientaatio

Ammattikorkeakoulun opettajaa voidaan pitää ammatillisena asiantuntijana, jolta vaaditaan oman alan teorian vankkaa hallintaa mutta myös käytännöllistä osaamista sekä ennen kaikkea kykyä soveltaa teorian tietoja käytännön tilanteisiin. Tätä kutsutaan transformoinniksi. Toisaalta opettajalta vaaditaan myös kykyä yleistää ja käsitteellistää käytännön ilmiöitä. Tästä käytetään nimitystä eksplikointi. (Vesterinen 2002, 29.)

Paitsi ammattikorkeakoululla myös sen opettajilla on vahva kaksoorientaatio. Ne toimivat ikään kuin linkkinä teoreettisen korkeakoulumaailman sekä käytännön pohjautuvan työelämän välillä. Työn kaksoorientaatiolla tarkoitetaan sitä, että ammattikorkeakoulun opettajalta vaaditaan paitsi vankkaa teoreettista tietopohjaa myös käytännön työkokemusta ja oman alan työelämän tuntemusta. Vain edellä kuvattu kaksoorientaatio antaa opettajalle riittävät valmiudet rakentaa sellaisia oppimisympäristöjä, joissa suuren tietomäärän pohjalta, tietojen yhdistelyn ja käytön kautta saavutetaan syvällistä oppimista. Kuviossa 6 Auvinen (2006a, 5–7) tiivistää ammattikorkeakoulun kaksoorientaation.

KUVIO 6. Ammattikorkeakoulun kaksoorientaatio (mukaillen Auvinen 2006b, 5)

Monen opettajan kohdalla haasteena onkin löytää tasapaino teoreettisen osaamisen ja käytännön taitojen välillä.

3.4.3 Tutkiva ja kehittävä työote

Ammattikorkeakouluopettajien muuttuneesta työtavasta, jossa yhdistyvät tieteellinen ja käytännöllinen osaaminen, käytetään usein termiä tutkiva ja kehittävä työote. Sen merkitystä opettajien päivittäisessä työnteossa on korostettu koko ammattikorkeakoulujen olemassaolon ajan. Ongelmana on kuitenkin se, ettei käsitettä ole missään yksiselitteisesti määritelty. Liisa Suhonen (2006) haastatteli keväällä 2003 kahdeksatoista Lahden ammattikorkeakoulun eri alojen lehtoria selvittääk-

seen heidän näkemyksiään tutkivasta ja kehittävästä työotteesta. Kaikki tutkimukseen osallistuneet opettajat olivat yksimielisiä siitä, että tutkiva ja kehittävä työote on osa ammattikorkeakoulupedagogiikkaa ja -opettajuutta. He eivät kuitenkaan lähestyneet aihetta opettajan tutkimus- ja kehitystyön näkökulmasta vaan opettamiseen ja oppimiseen kuuluvana ilmiönä. Heidän mielestään tutkiva ja kehittävä työote on edellytys selvitä jatkuvassa muutoksessa. (Suhonen 2006, 147–148.)

3.4.4 Yhteisöllisyys avainasemassa

Ammattikorkeakoulujen opettajia on kannustettu jatkuvasti täydennyskouluttautumaan ja kehittämään itseään. Opettajien henkilökohtaisia kehittymistavoitteita ei ole kuitenkaan yleensä järjestelmällisesti liitetty osaksi oppilaitoksen tai oman koulutusohjelman strategisia tavoitteita. On luotettu opettajien itseohjautuvuuteen ja omaan aktiivisuuteen. Kouluttautumismahdollisuuksia opettajilla varmasti onkin, mutta useimmiten aika muodostuu rajoittavaksi tekijäksi. (Auvinen 2006b, 34.)

Viime vuosina monissa ammattikorkeakouluissa on alettu laatia henkilöstön osaamiskartoituksia. Niissä määritellään kunkin opettajan organisaation menestyksen kannalta tärkeimmät osaamisalueet. Kootuista tiedoista on kehitetty tietojärjestelmä, joka mahdollistaa osaamisen kehityksen seurannan. Tällä tavalla opettajien opetustyössään käyttämät osaamistavoitteet, osaamiskartat ja henkilökohtaiset osaamisen kehittämissuunnitelmat otetaan käyttöön myös opettajien ja esimiesten välisissä kehityskeskusteluissa. Nykyään onkin alettu korostaa pedagogisen johtamisen roolia hallinnollisen johtamisen rinnalla. (Auvinen 2006b, 35.)

Monialaisten ammattikorkeakoulujen toiminnassa painotetaan oppivan organisaation merkitystä. Oppivalla organisaatiolla tarkoitetaan yhteisöä, jonka rakenteet ja kulttuuri luovat sellaisen ympäristön, jossa erilaiset ihmiset voivat yhdessä saavuttaa huipputuloksia. Auvinen (2006b, 36) korostaa oppivan organisaation merkitystä opettajien ammatillisessa uudistumisessa. Työssä oppimalla opettajat voivat oppia suhtautumaan kriittisesti vanhoihin käytäntöihin ja hankkia uusinta tietoa kehitystyön tueksi.

Yksi keskeinen työtapa opettajien ammatillisessa kehittämisessä on reflektiivinen toimintatapa. Siinä käännetään sisäänpäin tutkimaan omaa toimintaa, aiempia tapahtumia, kokemuksia ja tunteita. Sisäinen ajattelu tuodaan näkyväksi joko puheen, kirjoittamisen tai toiminnan avulla. Kokemuksista oppiminen edellyttää kokemusten arviointia eli reflektointia, uuden tiedon käsitteellistämistä ja ymmärtämistä sekä sisäistetyn tiedon soveltamista käytäntöön. Kokemusten käsitteellinen ymmärtäminen sekä käytännön toiminnan arviointi ja kehittäminen vaativat onnistuakseen riittävää teoreettista pohjaa. (Auvinen 2006b, 37.)

Parhaat eväät opettajien ammatilliselle kasvulle ja uudistumiselle löytyvät heidän omasta työympäristöstään teorian, käytännön ja kokemusten kautta. Tällainen oppiva organisaatio vaatii onnistuakseen toiminnan avautumista sekä uudenlaisten oppimisympäristöjen rakentamista yhteistyössä työelämän tahojen kanssa. Jos opettajalla on riittävä teoreettisen osaamisen taso, voidaan tällä tavalla antaa hyvät lähtökohdat oman toiminnan arvioinnille, kehittää työelämän tuntemusta sekä luoda uutta. (Auvinen 2006b, 37.)

Airi Laitinen ja Raija Hirvonen (2006, 53–54) pitävät moniammatillista työskentelyä yhtenä hyvänä tapana kehittää yhteisöllistä opettajuutta. Opettajille on usein kuitenkin haastavaa luopua yksin tekemisen perinteestä ja siirtyä jaettuun asiantuntijuuteen ja uusiin oppimisympäristöihin. Toisaalta mitä enemmän ammattikorkeakoulun opettaja on mukana yhteisöllisessä toiminnassa, sitä innostuneempi hän on kehittämään monialaista ja moniammatillista yhteistyötä.

Eri alojen opettajien yhteistoiminnallisuus parantaa opettajien kokemaa yhteisöllisyyttä. Moniammatillisen työskentelyn onnistuminen edellyttää vuorovaikutusta eri alojen opettajien kesken sekä kykyä ymmärtää toisen alan asiantuntijuuden mukanaan tuoma rikkaus omassa ammatillisessa kasvussa. Oikein suunnitellulla virtuaalisella oppimisympäristöllä voidaan tukea yhteisöllisen opettajuuden kehittystä. (Laitinen & Hirvonen 2006, 53–54.)

3.5 Tulevaisuuden haasteet

Opettajan työn muutos heijastelee yhteiskunnassa tapahtuvia muutoksia. 2000-luvulla alkanut opettajan työn kehitys yksilöllisestä työskentelystä kohti tiimi-

työskentelyä sekä oman työyhteisön sisällä että työelämän oppimisympäristöissä tulee jatkumaan. Tämä kehitys on seurausta yhteiskunnassa tapahtuvasta muutoksesta, joka edellyttää aiempaa tehokkaampaa uuden omaksumista ja soveltamista sekä yhteisöllistä oppimista. Tulevaisuudessa tiedonhankintataidot, kyky erottaa olennainen tieto epäolennaisesta sekä oppimaan oppiminen tulevat korostumaan. Opettajalla on jatkossa tärkeä rooli yhteistyösuhteiden rakentajana ja ylläpitäjänä. Yksi tulevaisuuden opettajan tärkeimpiä ominaisuuksia onkin yhteistyökyky. (Auvinen 2004, 357.) Tulevaisuudessa opettajan on kyettävä ottamaan työpäivän aikana useita rooleja, joista osa voi olla päällä myös samanaikaisesti. Ammattikorkeakouluopettajilta edellytetään projektityöskentely- ja ongelmanratkaisutaitoja sekä innovatiivista otetta tutkimus- ja kehitystehtävissä. Uusien vaatimusten rinnalla on myös edelleen perinteistä luokahuoneopetusta. (Rutonen 2013, 26.)

Lehtelä ja Viitala (2007, 124–125) uskovat tulevaisuuden ammattikorkeakoulupedagogiikan perustuvan vuorovaikutteisuuteen. Tämä tulee näkymään paitsi opettajan ja opiskelijan välisissä ohjaussuhteissa myös työelämäyhteistyössä sekä esimerkiksi verkko-ohjauksessa. Ohjauksen korostumisen myötä opettaja on yksi osa opiskelijan turvaverkoston. Ammattikorkeakouluopettaja on samalla myös tutori, jonka tulee kyetä puuttumaan opiskelijoiden opiskeluun liittyviin ongelmiin välittömästi niiden ilmaantuessa. Toisaalta ammattikorkeakouluopettajat kokevat ohjauksellisen vuorovaikutuksen opiskelijoiden kanssa erityisen palkitsevaksi työssään. Opiskelijoiden ammatillisen kehityksen seuraaminen, positiivinen opiskelijapalautte, opiskelijoiden myönteinen suhtautuminen sekä vuorovaikutus opiskelijoiden kanssa lisäävät Mäen (2004) mukaan opettajien sisäistä sitoutumista työhönsä.

Laadukkaan ammattikorkeakouluopetuksen takaamiseksi on tulevaisuudessa keskeistä luomaan juonellisia, eri oppiaineet ja kurssit mielekkäiksi kokonaisuuksiksi nivovia opetussuunnitelmia. Tällaisten oppimiskokonaisuuksien laatiminen vaatii opettajilta paljon yhteistyötä sekä tiiviitä kontakteja työelämään. Onnistuessaan muutos puolestaan vähentäisi opettajien työn sirpaleisuutta ja kuormittavuutta ja lisäksi opiskelijoille opintojen mielekkyyttä. Muutamat 2000-luvulla Suomessa toteutetut tutkimukset (esimerkiksi Auvinen 2004, Kilpiäinen 2003) osoittavat, että opiskelijat kokevat tällä hetkellä teoriaopetuksen painottuvan liikaa työelämässä tarvittavien käytännön oppien kustannuksella. (Auvinen 2006a, 4–6.) Opet-

tajien ammattijärjestön ja Haaga-Helian ammatillisen opettajakorkeakoulun muuttuvasta ammattikorkeakouluopettajuudesta laatiman Mope-tutkimuksen (Mope = moniulotteisen ammattikorkeakouluopettajuuden tutkimushanke) mukaan opettajat luottavat osaamiseensa työelämäyhteistyössä, kun taas ammattikorkeakouluista valmistuneiden mielestä opettajat ovat vielä liian kaukana todellisesta työelämästä (Haaga-Helia ammattikorkeakoulu 2012; Rutonen 2013, 26–28). Auvinen (2006a) pohtiikin, olisiko mahdollista muuttaa usein muusta opetuksesta irralleen jäävät työharjoittelujaksot työelämän ja opetuksen yhteisiksi projekteiksi ja oppimisympäristöiksi, jotka tarjoaisivat oppimismahdollisuuksia myös opettajille ja työelämän vaikuttajille. Tämä voisi olla yksi tapa päivittää opettajien tietoja työelämän uusimmista muutoksista.

Tänä päivänä kilpailu on kovaa myös koulutussektorilla. Menestyminen kovenevassa kilpailussa vaatii sekä ammattikorkeakouluilta että niiden henkilöstöltä vahvempaa sisäistä ja ulkoista verkottumista. (Auvinen 2006a, 5.) Parhailaan yritetään kehittää toimivia yhteistyömalleja sidosryhmäyhteistyöhön. Tällaisia voivat olla esimerkiksi työelämän vierailijaluonnoitsijat, yritysvierailut, opiskelijoiden omien työelämäkokemusten hyödyntäminen, tutkimus- ja kehittämishankkeissa toimiminen tai opettajan oma työelämäharjoittelujakso. (Rutonen 2013, 28.) Jotta opettajat voivat selvitä alati lisääntyvistä osaamisvaatimuksista, tulee myös vastuu voida kantaa nykyistä enemmän yhdessä muiden opettajien, opiskelijoiden sekä työelämän edustajien kanssa. Yliopettajien määrän ennustetaan kasvavan nykyisestäään, koska he ovat avainasemassa ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystehtävissä, jatkotutkintokoulutuksessa sekä yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. (Auvinen 2006a, 5.)

Opetusalalla jatkuva ammatillinen kehittyminen ja tietojen ja taitojen päivittäminen on erityisen tärkeää. Sisällön erinomainen hallinta sekä hyvät viestintätaidot ovat hyvän opettajan tunnuspiirteitä tulevaisuudessakin. (Laakkonen 2003, 277.) Yhteiskunnan ja koulutussektorin jatkuva muutos sekä paineet eri sidosryhmien (opiskelijat, esimiehet, työelämän vaikuttajat jne.) taholta lisäävät itsensä kehittämisen tarvetta (Auvinen 2006a, 8). Ammattikorkeakoulun opettajan kohdalla tämä tarkoittaa sekä uusimpiin tutkimustuloksiin perehtymistä että oman alan käytännön osaamista. Parhaimpiin tuloksiin päästään säännöllisten työelämäjaksojen, tiiviiden työelämäsuhteiden sekä työelämään nivoutuvien tutkimus- ja kehittämis-

hankkeiden avulla. Tutkimus- ja kehitystyön ei tulisi jäädä vain yliopettajien vastuulle, vaan siihen osallistuminen on edellytys opettajan oman asiantuntijuuden kehittymiselle. Parhaassa tapauksessa opetus ja tutkimus kulkevat opettajan työssä käsi kädessä. (Laakkonen 2003, 277–280.) Ammattikorkeakouluopettajalta vaadittava työelämäyhteys konkretisoituu etenkin opinnäytetöiden ohjauksessa. Tulevaisuudessa ammattikorkeakouluopettajan rooli tutkijana ja aluevaikuttajana korostuu. Verkostoituminen työelämään on yksi suurista haasteista, koska tällä hetkellä opettajat pitävät työelämäyhteyksiään riittämättöminä. (Lehtelä & Viitala 2007, 125–128.)

Opettajan työnkuva on ammattikorkeakouluissa vielä usein kovin sirpaleinen. Ammattikorkeakoulujen uudet kehitys-, tutkimus- sekä aluekehitystehtävät lisäävät opettajille asetettuja vaatimuksia ja paineita. On tärkeää, että ammattikorkeakoulut pystyvät tulevaisuudessa organisoimaan kunkin opettajan tehtävät nykyistä paremmin ja tätä kautta hyödyntämään opettajien osaamispotentiaalit parhaalla mahdollisella tavalla. Työtä järjeistämällä ja jakamalla voidaan estää opettajien uupumusta sekä työn hallinnan ongelmia. (Salo 2006, 196–201.) Ajanhallinta on yksi suurimmista opettajien kokemista ongelmista. Nykyisen mallin mukainen työaikasuunnitelma ei jätä joustovaraa lukuvuoden aikana eteen tuleville projekteille. Työelämähankkeille on tyypillistä tiukka aikataulu, joka puolestaan on vaikea sovittaa yhteen opettajan koko vuoden kattavan työaikasuunnitelman (TAS) kanssa. (Rutonen 2013, 28.)

On tärkeää, että opettajilla on riittävästi aikaa ja resursseja kouluttautumiseen ja itsensä kehittämiseen. Uuden oppiminen motivoi opettajia jaksamaan vaativassa työssään. Valitettavasti ammatillisen uudistumisen suurimpana esteenä on useimmiten ajanpuute. (Auvinen 2006a, 8.) Terveysalan opettajien työuria tutkineet Liisa Vanhanen-Nuutinen ja Marja Harri (2003) ovat erityisen huolissaan pitkään terveydenhuollossa ja opetuslalla työskennelleistä opettajista, jotka eivät suorita tieteellisiä jatko-opintoja. Tämän opettajaryhmän täydennyskoulutukseen tulisi heidän mielestään kiinnittää jatkossa erityishuomiota. Vanhanen-Nuutinen ja Harri muistuttavat, että vaikka ammattikorkeakoulujen kehittämisessä painopiste on ollut koulutuksen teoreettisen tason nostamisessa, ovat opettajan työn muutoksen taustalla aina yksilö- ja yhteisötason kehittämisprosessit, jotka perustuvat oman

työn ja työyhteisön tutkimiseen ja työelämäyhteistyön kehittämiseen. (Vanhanen-Nuutinen & Harri 2003, 293.)

Yksi tulevaisuuden haaste on itsenäisen ja kontaktiopetuksen suhde. Ammattikorkeakouluissa on alettu 2000-luvulla korostaa itseohjautuvuuden merkitystä ja pyritty luomaan sellaisia oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat opiskelijan omaoimisen tietojen kartuttamisen asiantuntijapohjaisen lähiopetuksen lisäksi. Uudentyyppisissä oppimisympäristöissä opettajan rooli korostuu opiskelutehtävien suunnittelussa ja arvioinnissa. Opettajan keskeisiä tehtäviä on opettaa opiskelijoille kriittistä ajattelua ja reflektointia. Ammattikorkeakoulujen ongelmana ovat edelleen opintonsa keskeyttävien suuri määrä sekä pidentyvät opiskeluajat. Yhtenä suurimmista esteistä opintojen edistymiselle pidetään puutteellista palautetta, eli kontaktin tarve ei ole ollut opiskelijan kannalta riittävä. (Laakkonen 2003, 276–277.)

Tulevaisuudessa opetus tulee siirtymään entistä enemmän verkkoympäristöön (Lehtelä & Viitala 2007, 123). Uusien teknisten työvälineiden käyttöönotto sekä työolojen ja toimintatapojen muuttuminen vaatii opettajilta avarakatseisuutta, sopeutumiskykyä sekä halua oppia uutta. Uusimman viestintäteknologian mahdollistaman verkko-opetuksen osuus tulee kasvamaan lähivuosina. (Laakkonen 2003, 277–279.) Siitä huolimatta Lehtelän ja Viitalan (2006) tutkimus osoittaa, että eri opetusmenetelmistä ammattikorkeakouluopettajat suhtautuvat varauksellisimmin juuri verkko-opetukseen, koska opettajat eivät pidä verkko-opetusta tehokkaana opetusmuotona. Lehtelä ja Viitala (2006) pitävätkin verkko-opetusta yhtenä tämän hetken suurimmista haasteista ammattikorkeakouluopettajan työssä. Verkkopedagogiikka asettaa opettajat täysin uudenlaisten haasteiden eteen. Koska laitteet eivät voi koskaan täysin korvata opettajan ja opiskelijan välistä dialogia, tulee oppimisympäristöjen suunnitteluun, yksilö- ja ryhmäohjaukseen sekä keskustelupalstoihin kiinnittää verkossa erityishuomiota. Parhaimmassa tapauksessa verkko-opetus lisää opettajan ja opiskelijan välistä kommunikointia. Opiskelijoiden ohjaus, tehtävien vastaanottaminen ja palautteenanto sekä ryhmäkeskustelut voivat tapahtua myös esimerkiksi sähköpostitse tai videoneuvotteluna. (Laakkonen 2003, 277–279.)

Tulevaisuudessa opettajien toimintaympäristö tulee olemaan entistä kansainväli-
sempi. Opettajankoulutuksella pitäisi turvata opettajille sellaiset yhteistyö-, vuo-
rovaikutus-, viestintä- ja argumentointitaidot, jotka mahdollistavat työskentelyn
myös kansainvälisessä ympäristössä. (Laakkonen 2003, 283.) Opettajankoulutuk-
sen haasteena on myös antaa opettajille riittävästi eväitä työelämäyhteistyöhön
(Rutonen 2013, 26). Tulevaisuuden opettaja on rautainen opetusalan ammattilai-
nen, joka rakentaa tulevaisuutta verkostomaisessa yhteistyössä oman ja toisten
oppilaitosten opettajien sekä elinkeinoelämän edustajien kanssa (Laukia 2006,
143).

4 CASE LAHDEN TIEDE- JA YRITYSPUISTO / LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU

4.1 Tutkimuksen toteutus

4.1.1 Aineiston keruu

Opettajien tutkimus käynnistyi kick-off-tilaisuudella 18.9.2012 Lahden tiede- ja yrityspuistossa. Tilaisuudessa osallistujille esiteltiin innovaatiokeskittymähanketta ja sen tutkimusmenetelmiä. Osallistujille jaettiin luotainpaketti, joka sisälsi tutkimusmateriaalin ohjeistuksineen. Tutkimusaineistoa on kerätty kahdessa osassa monin eri menetelmin. Itsedokumentaatiovaihe toteutettiin luotaintyöskentelynä viikoilla 39 ja 40. Opettajat kirjasivat päivittäin kahden viikon ajan tuntemuksiaan työpäiväkirjaan. Lisäksi he toteuttivat mobiilitehtäviä valokuvaamalla kännykkäkameralla opettajan arkea ja tulevaisuuden visioita sähköisesti saamiensa ohjeiden mukaisesti sekä lähettämällä postikortin, jossa he kuvasivat valitsemansa, heille tärkeän hetken. Mobiiliviestien päivittäiset ohjeistukset löytyvät liitteestä 4.

Tutkimuksen toisessa osassa tietoa kerättiin työpajatyöskentelynä. Eri aloja edustavat opettajat oli jaettu kolmeen ryhmään, jotka pohtivat annettujen tehtävien pohjalta opettajan työn tulevaisuutta kolme tuntia kestäneessä työpajassa. Työpajojen tarkempi sisältö käy ilmi liitteestä 5. Kussakin työpajaryhmässä oli 5–6 henkilöä ja työpajat pidettiin Lahden urheilukeskuksen ravintola Voiton ryhmätyötilassa 5.–6.11.2012. Kaikki työpajat videoitiin.

Tutkimukseen osallistuneet opettajat kehuivat kovasti tutkimusmenetelmiä ja luotainpakettia. Kick-off-tilaisuudessa, jossa opettajille jaettiin luotainpaketit, kuultiin muun muassa seuraavat kommentit:

Mielenkiintoinen tapa kerätä tietoa!

Ei ole aiemmin tullut näin positiivista fiilistä tutkimusmateriaalista!

Hieno puuhasalkku!

Itsedokumentaation tutkimusviikoiksi valikoituiivat sattumanvaraisesti viikot 39 ja 40. Muutamalla opettajalla viikko 40 oli projektiviikko ja opinnäytetyöt työllistivät opettajia normaalia enemmän. Tämä käy ilmi seuraavasta kommentista:

Viikko poikkesi perinteisestä opinnäytetyöseminaarien vuoksi. Pitää lukea viimeisen kerran opparit, arvioida ja laatia lausunnot.

Tutkimusviikkoja oli tarkoituksella kaksi, koska ammattikorkeakouluopettajan työ on hyvin vaihtelevaa. Eräs opettajista luonnehti kulunutta työviikkoa päiväkirjassaan osuvasti:

Kaipa se oli yksi ”normaali” työviikko. Jotenkin on vaikea kertoa, millainen on normaali ja millainen on poikkeava työviikko, kun jokainen viikko on niin erilainen.

Tutkimusviikoilla itsedokumentaatiota häiritsivät lähinnä tekniset ongelmat, joita osalla opettajista oli älypuhelimien kanssa, sekä kiire.

Mielenkiintoinen tutkimus mutta ”tulikomentoihin” ei aina ehtinyt vastata.

Tutkimusviikoille mahtui paljon teknisiä ongelmia ja aikamoista sutinaa. Palautin aineistonkin vasta jälkijättöisesti. Kun on opiskelijoiden kanssa kiinni hommissa, on vaikea löytää raportointiaikaa.

Opettajat täyttivät työpäiväkirjaa käsin. Vain yksi opettaja ihmetteli jälkikäteen, ettei päiväkirjaa voinut täyttää sähköisesti. Kaikki muut olivat sitä mieltä, että nyt päiväkirjaa oli helppo kuljettaa mukana ja kirjoittaa asioita ylös sitä mukaa kun ne tapahtuivat.

Osallistujat kiittelivät myös työpajojen metodeja mielenkiintoisiksi ja erilaisiksi. Opettajilla oli selkeästi tarve päästä keskustelemaan muiden alojen kollegoiden kanssa opettajan työn tulevaisuudesta. Tätä kuvaa seuraava, työpajan loppukustelussa kuultu kommentti:

Terapoiva tapa tehdä tutkimusta. Harvoin mahdollisuus näin avoimeen keskusteluun kollegoiden kanssa. Sitouttava tapa.

Lähes kaikki tutkimukseen osallistuneet opettajat olivat myös kiinnostuneita tutkimuksen tuloksista ja toivoivat pääsevänsä myöhemmin tutustumaan niihin. Mo-

ni ilmoittautui myös vapaaehtoiseksi jatkamaan projektia, jos sille ilmenee tarvetta.

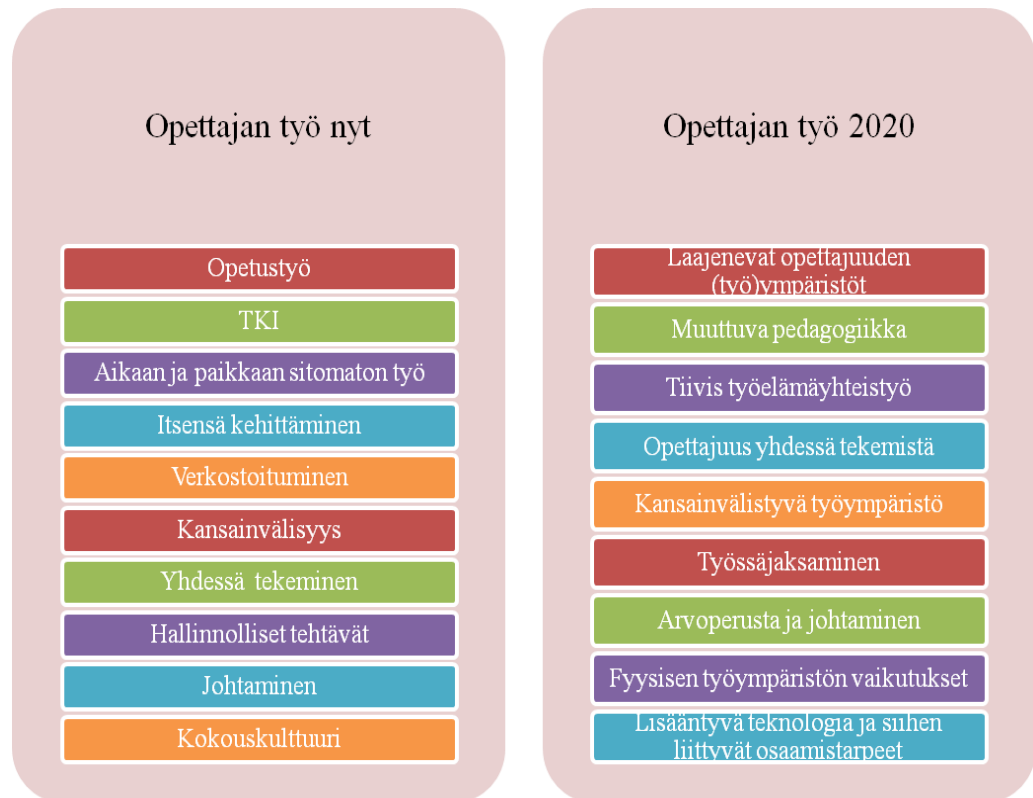
4.1.2 Aineiston analysointi

Palautetut työpäiväkirjat, lähetetyt mobiiliviestit ja postikortit sekä työpajojen havainnot ja tuotokset litteroitiin sähköiseen muotoon. Kerätty aineisto analysoitiin dialogisena ryhmäprojektina, johon osallistuivat Lahden tiede- ja yrityspuiston projektipäällikkö Satu Hyökki, Lahden ammattikorkeakoulun innovaatiokeskuksen projektipäällikkö Hannu Kaikonen ja tapahtumakoordinaattori Aino-Maria Pokela sekä Lahden ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijat Kati Hiltunen, Johanna Lehtonen ja Heli Rönkkönen.

Sisällön analyysin ensimmäisessä vaiheessa koko kerätty aineisto käytiin systemaattisesti läpi. Aineistosta nostettiin esiin käsitteitä, jotka koskivat opettajan työn kontekstia, ympäristöä ja kulttuuria. Käsitteet kirjoitettiin irrallisille post-it-lapuille, jotka ryhmiteltiin isoille seinäpapereille. Tutkijat olivat erityisen kiinnostuneita käsitteistä, jotka nousivat esiin useista aineistotyypeistä (esim. työpäiväkirjoista, mobiiliviesteistä, työpajoista jne.). Esiin nousseet käsitteet ryhmiteltiin edellä mainittujen teemojen alle erikseen tämän päivän opettajan työn ja tulevaisuuden opettajan työn osalta. Käsitteiden kirjaamisessa noudatettiin tiettyjä värikoodeja, joiden avulla kukin käsite oli analysoinnin myöhemmissä vaiheissa jäljitettävissä takaisin siihen aineistoon ja merkintään, josta se oli alun perin peräisin. Aineiston analyysin toisessa vaiheessa teemoittain ryhmitellyt käsitteet analysoitiin samankaltaisuusanalyysin avulla. Liitteessä 6 on kuva tutkimusryhmän toteuttamasta samankaltaisuusanalyysistä.

4.2 Tutkimuksen tulokset

Kuviossa 7 esitetään kootusti tutkimusaineistosta samankaltaisuusanalyysin kautta esiin nousseet ammattikorkeakouluopettajan työtä tänään ja vuonna 2020 määrittävät teemat.

KUVIO 7. Samankaltaisuusanalyysin tulokset

Kappaleissa 4.2.1 ja 4.2.2 tutkimuksen tulokset käydään läpi yksityiskohtaisesti teemoittain. Teemat käsitellään kuvion 7 mukaisessa järjestyksessä. Teemat on lihavoitu tekstissä. Kappaleessa 4.2.3 esitetään aineiston pohjalta laaditut kaksi kuvitteellista opettajaprofiilia, joiden tarkoituksena on havainnollistaa ammattikorkeakouluopettajan työnkuvassa tapahtumassa olevaa muutosta. Tekstissä esitetyt lainaukset ovat suoria otteita opettajien työpäiväkirjoista, työpajatehtävistä ja -keskusteluista sekä opettajien lähettämistä mobiiliviesteistä.

4.2.1 Ammattikorkeakouluopettajan työ tänään

Kuvassa 2 on erään opettajan lähettämä mobiilikuva aiheeseen *Miltä nyt tuntuu?* Se kuvaa osuvasti sitä ristiriitatilannetta, jossa ammattikorkeakouluopettajat työtänsä tekevät.

KUVA 2. Mobiilikuva aiheeseen *Miltä nyt tuntuu?*

Opettajien mielestä ammattikorkeakouluopettajuus on tällä hetkellä ikään kuin välitilassa:

Tällä hetkellä ollaan välitilassa; yhtaikaa käytössä perinteiset menetelmät ja uusien ajatusten soveltaminen. Paljon uusia välineitä tarjolla mutta mentaalisti ei ole vielä siirrytty uuteen.

Nyt eletään organisaatioiden selviytymistaistelua: kuka pärjää, kuka jää ja millä kombinaatiolla?

Työpajojen alussa opettajille esitettiin heidän itsensä lähettämistä mobiiliviesteistä koottu lyhyt video. Opettajien mielestä video antoi realistisen kuvan ammattikorkeakouluopettajan hektisestä arjesta. Toisaalta opettajan työhön todettiin sisältyvän myös paljon rutiinia. Opettajat kommentoivat videota seuraavasti:

Aika ankea ja tylsä. Opettajan työssä on paljon arkisia juttuja.

Kauheasti kaikki tekevät töitä!

4.2.1.1 Luokkahuoneopetusta, pitkiä päiviä ja itsensä kehittämistä

Varsinaisessa opetustyössä painottuu vielä yksin toteutettava perinteinen luokkahuoneopetus. Yhteistä kaikille opettajille oli se, että opetustyö koetaan tärkeäksi ja tunniti suunnitellaan huolella. Alasta riippuen opettajat käyttivät myös esim. työpajaopetusta, taitopajoja sekä luovan toiminnan luokkaa. Vain muutamalla opettajalla oli käynnissä puhtaasti työelämälähtöisiä projekteja.

Spai-12-ryhmä on juuri aloittanut opintonsa. Heidät olemme "heittäneet" heti opintojen alussa työelämäprojekteihin, joissa he toimivat aitojen asiakkaiden kanssa.

Opettajan rooli ohjaajana ja tutorina korostui tutkimusaineistossa. Opettajat kokivat roolinsa antoisana ja vaativana. Ammattikorkeakouluopettajan työnkuvaan kuuluu myös paljon harjoittelun ja opinnäytetöiden ohjausta.

Aikuisopiskelijoiden elämäntilanteet ovat kovin moninaisia ja tutorina kokee välillä riittämättömyyttä tuen antamisessa. Kuunteleminenkin näyttää auttavan joitain, tuntien kahvitauoilla ja siirtymätilanteissa tulee sellaisia hetkiä, että voi luonnollisesti olla kuuntelijana ja antaa tukea ja pieniä neuvoja.

Opetustyössä haasteita aiheuttivat ryhmien heterogeenisuus, optimaalisen lähtötason tunnistaminen sekä kullekin opiskelijaryhmälle sopivien työskentelytapojen valinta. Ammattikorkeakouluopettajat opettavat nuorten aikuisten lisäksi aikuisryhmiä, oppisopimusopiskelijoita, vaihto-opiskelijoita, kesäkurssilaisia sekä avoimen ja ylemmän ammattikorkeakoulun opiskelijoita.

Ongelmallista on se, että opiskelijat ovat niin heterogeeninen joukko. Osa on kärryillä menetelmistä, osa vaikuttaa siltä, kuin kuulisivat ensimmäistä kertaa.

Avoimen AMK:n kurssilaisten heterogeenisyys on haastavaa. Osa on ns. ammattilaisia ryhmänohjauksessa kaikin puolin, osaa jännittää jo ryhmään osallistuminen, saati varmaan ryhmän ohjaaminen. Haastavaa ohjata keskustelua, jotta jokainen saisi jotain ja oppisi uutta.

Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden taidot (teknisten) ongelmien syvälliseen pohdintaan ovat vielä aika heikot.

Joillekin opettajille myös kampuksen hajanaisuus aiheutti käytännön ongelmia.

Jouduin vaihtamaan työpistettä kesken päivää – oma auto puut-

tuu ja ”julkiset” ovat hitaita.

Työpaikka vaihteli Niemenkadun, Ståhlberginkadun ja Kirkkokadun välillä. Onneksi on oma auto, jolla siirtyminen paikasta toiseen luonnistuu kohtuullisen hyvin.

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI) näkyi tutkimusaineistossa vain vähän. Muutamilla opettajilla oli käynnissä työelämälähtöisiä projekteja. Heillä hankehakemusten kirjoittaminen vei paljon työaika. Eräs opettaja oli juuri saanut oman artikkelinsa julkaistua alan lehdessä.

Vähän opetusta, paljon hankehakemusten laatimista.

Sain hankehakemuksen jakoon muille. (versio 3)

Mietin FUASin tki-ryhmän asioita (yhteiskunnan turvallisuus ja eheys)

Pelastustieto-lehti lupasi julkaista artikkelini koskien erästä hanketta.

Opettajia kiehtoi aikaan ja paikkaan sitomaton työ. Kiireisen arjen keskellä opettajat kaipaavat mahdollisuutta tehdä työtä itsenäisesti ja omaan tahtiin. Lähes kaikki tutkimukseen osallistuneet opettajat pitivät etätyömahdollisuutta hyvänä ja monet myös hyödynsivät sitä.

Todella mukava tehdä töitä, kun ei ole riippuvainen toisista ajankäytön suhteen.

Etätyöpäivä. Ei tarvinnut nähdä ketään, eikä jutella kenenkään kanssa...

Joskus myös pitkät työpäivät ja sähköpostitulva pakottavat jatkamaan työskentelyä kotoa käsin iltaisin ja viikonloppuisin.

Koska koko työpäivä oli opetusta, ei jäänyt aikaa lukea ja vastata sähköposteihin, joita oli tullut useita kymmeniä (osa koskien huomista, joten aion avata tietokoneen vielä nyt kotona).

(...) hyvä tunnelma lähteä viikonloppuun (jolloin teen myös töitä, tämä on se jakso syksyä, kun myös viikonloppuisin teen töitä)

Virtuaaliympäristössä toimiminen edellyttää kuitenkin teknisiä valmiuksia ja välineitä, jotka olivat osalla opettajista puutteellisia. Opettajat kaipasivat parempia teknisiä tukipalveluita.

Koneelta puuttui tietty ohjelma verkkokurssin katsomiseen joka ei toiminut HelpDesk:n asentamisenkaan jälkeen ...

Kaikki hallinnon sovellukset eivät toimi etäyhteydellä vieläkään.

Puutteelliset tukipalvelut turhauttavat; työvälineet viedään vaikka tavoitellaan virtuaalisuutta ja verkko-opetusta.

Itsensä kehittäminen ja kouluttautuminen koettiin tärkeänä työssä jaksamisen, mielenkiinnon ylläpitämisen ja verkostoitumisen kannalta. Muutamat tutkimukseen osallistuneet opettajat tekivät vielä jatko-opintoja saadakseen ammattikorkeakoulupätevyyden. Suurin osa kouluttautui oman alansa koulutustilaisuuksissa.

Luin sähköisen viestinnän tietosuojalakeja ja tein digitaalisen säädön laskutehtäviä tekniikan jatko-opintoihin liittyen.

Opeopintojen työstämistä.

4.2.1.2 Verkostoitumista ja kansainvälisiä kontakteja

Opettajat osallistuvat aktiivisesti oman alansa koulutuksiin ja seminaareihin. Tilaisuuksien tärkeimpänä antina nähtiin verkostoituminen muista ammattikorkeakouluista tulevien kollegoiden kanssa. FUAS-yhteistyö näyttäytyi opettajien arjessa työssä vain kesäopintojen muodossa.

Näin paljon vanhoja tuttuja ja tutustuin uusiin kollegoihin. Oma esityksemme sohvaprojektista meni hyvin.

Lähtö insinöörikoulutuksen 100-vuotisseminaariin. Verkostoitumista Tampereella.

FUAS-yhteistyö tökkii. Lähinnä vain kesäopintoja.

Verkostoituminen työelämän vaikuttajien kanssa oli aineistossa melko vähäistä. Sosiaali- ja terveysalalla on paljon pakollisia työssäoppimisjaksoja ja tämän alan opettajien toimenkuvassa on vierailuja ja ohjaustilanteita aidoissa työelämän oppimisympäristöissä. Muilla aloilla yhteistyökumppaneita on vähän. Työpajakeskusteluissa kävi ilmi, että suurin ongelma työelämäyhteistyössä ovat puuttuvat kontaktit. Opettajilla ei ole riittävästi sidosryhmäverkostoa eikä toisaalta myöskään aikaa tai mahdollisuutta etsiä pitkäaikaisia yhteistyökumppaneita. Opettajat olivat myös epä tietoisia siitä, kenellä ylipäänsä olisi valtuudet solmia sopimuksia sidos-

ryhmien kanssa. Muutamat opettajat kyseenalaistivat hankkeiden mielekkyyden kaikilla aloilla.

Yritysyhteistyö pk-sektorilla huonoa, yritysten tarpeet huomioitava paremmin.

Työelämälähtöisyys ei toteudu. (kommentti Viikon osumat-tehtävän koontiin, joka löytyy liitteestä 3)

Pitäisi siirtyä projektiopetukseen mutta jollain pitäisi myös olla aikaa hankkia niitä projekteja.

Kansainvälisyys näkyi tutkimusjaksolla useiden opettajien arkisessa työssä kansainvälisten projektien ja yhteistyön myötä. Opettajat myös koulutautuvat ja käyvät itse luennoimassa ulkomailla. Opettajat, jotka osallistuvat aktiivisesti kansainvälisiin projekteihin, kokevat saavansa niistä hyötyä omaan työhönsä.

Pietarissa odotetaan Ainoa (nimi muutettu) ja mua luennoimaan koska vaan.

Erittäin mukava nähdä ulkomaalaisia kollegoita, joista monista on tullut hyviä ystäviäni.

Nähdä ajattelun yhtäläisyydet ja eroavaisuudet eri maista tulevien kollegoiden kesken.

Kv-hankkeen tekoa. Uuden kv-hankkeen kumppanien etsimistä.

Opettajat suhtautuivat innostuneesti myös maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden opetukseen. Monikulttuuristen ryhmien kulttuurierot vaikeuttivat kuitenkin opetuksen suunnittelua ja toteutusta.

Koin positiivisena sen, että lähdetään laajalla rintamalla hakemaan harjoittelu- ja opinnäytetyöaiheita venäläisille mamu-opiskelijoilleni.

(Mitä ongelmia koin...) Monikulttuurisen ryhmän kulttuurierot.

Työpajassa eräs opettaja kuitenkin kommentoi kansainvälisyyden olevan Lahden ammattikorkeakoulussa ”heikossa hapessa”. Tätä väitettä tukee myös työpäiväkirjoissa ollut Viikon osumat -tehtävä, jossa kansainvälisyys ei tullut juuri millään tasolla esiin opettajien työtehtävissä. Viikon osumat -tehtävän ohjeistus löytyy liitteestä 2 ja tutkimusviikkojen koonti kaikkien opettajien osalta liitteestä 3.

4.2.1.3 Opiskelijat, onnistumiset ja työyhteisö motivoivat

Yhdessä tekeminen motivoi opettajia. Kaikissa tutkimusvaiheissa tuli selkeästi esille se, mikä palkitsee opettajia ja kannustaa jaksamaan: opiskelijat. Päiväkirja-merkinnöissä suurimmat ilonaiheet liittyivät opiskelijoiden onnistumisiin, onnistuneeseen vuorovaikutukseen opetustilanteessa ja opiskelijoilta saatuun positiiviseen palautteeseen.

Opinnäytettä tekevä opiskelija oli päässyt työssään eteenpäin. Oma opetus meni suht hyvin.

Opiskelijat lähtivät mukaan opetukseen, mielestäni sain vuorovaikutusta aikaan.

Opiskelijoiden antama positiivinen palaute ohjaustaidoistani.

Varsinaisessa opetustyössä onnistumisen lisäksi opettajia ilahdutti myös julkinen tunnustus tehdystä työstä. Toisaalta opettajat kritisoivat Lahden ammattikorkeakoulun puutteellista palkitsemiskulttuuria.

Aivan mahtavaa. Tästä palkinnosta tuli hyvä mieli ja rutkasti energiaa kehitellä opetusta edelleen yhteistyössä muiden opettajien kanssa!

Opettajille palkkio julkaisuista, palkitsemiskulttuuri puuttuu täysin.

Opettajat kaipaavat yhteisöllisyyttä, vertaistukea ja epämuodollisia keskusteluja sekä muuta kanssakäymistä kollegoidensa kanssa. Yksin puurtamisen vastapainoksi toivotaan yhteisöllisyyttä. Tämä ilmenee hyvin arkisissa tilanteissa. Kollegoiden tapaaminen ja yhdessä tekeminen korostuvat aineistossa.

Kahvitauko oli mukava. Vitsi lensi.

(Mikä ilahdutti minua...) Spontaani reflektointihetki kollegan kanssa iltapäivällä omassa työhuoneessamme → se avasi ajatuksia ja toi uusia näkökulmia pariin kinkkiseen työasiaan.

Automatkalla Tampereelle suunniteltiin yhteisiä matkoja, pikkujouluja jne.

Opettajat olivat yhtä mieltä siitä, että aikaa informaaleihin kohtaamisiin kollegoiden kanssa on liian vähän. Joissakin tilanteissa yhdessä tekeminen koettiin kuitenkin myös ongelmalliseksi.

Tiimityöskentelyä vaikeuttavat ikävät ihmiset. Miksi jotkut voivat ottaa oikeudekseen komentaa muita?

Opettajilla oli kiinnostusta myös eri alojen yhteisiin projekteihin, mutta käytännössä he uskoivat eri laitosten erilaisten toimintatapojen sekä opetustyötä sitovien opetus- ja työaikasunnitelmien estävän käytännön yhteistyön.

Muiden alojen opettajien kohtaaminen tuottaisi varmasti jotakin.

Eri laitosten erilaiset kulttuurit estävät yhteistyötä.

Yhteistyötä ei tehdä LAMKin eri alojen välillä (syynä OPS ja TAS).

Kaikkien opettajien kohdalla tiimityöskentely ei vielä ole arkea:

Hyvin tavallinen viikko. Palavereja ja yksin nyhjäämistä.

4.2.1.4 Hallinnolliset tehtävät ja työn kuormittavuus

Opettajan työhön sisältyvät erilaiset hallinnolliset tehtävät vievät paljon opettajien aikaa ja resursseja. Monet opettajat kokevat opetussuunnitelmien (OPS) suunnittelun epämääräiseksi. Henkilökohtaisten työaikasunnitelmien (TAS) laatiminen vie myös paljon aikaa. Opettajien työpäiväkirjoissa oli lukuisia merkintöjä TAS-resursoinneista, TAS-koulutuksista, TAS-valmisteluista ja TAS-palavereista. Opettajat olivat yhtä mieltä siitä, että 1600 tunnin työaika rajoittaa opettajan työtä ammattikorkeakoulussa.

Paljon näkymätöntä työtä, tassiensa säätämistä ja kääntämistä. 1600h rajoittaa.

OPS-suunnittelun epämääräisyys, ”reunaehdot”, lähtökohdat määrittelemättä.

Työn kuormittavuus johtuu aineiston perusteella sekä hallinto- että opiskelijälähtöisistä tekijöistä. Hallintolähtöisistä tekijöistä keskeisiä ovat pirstaleinen työnkuva, epätasainen kuormitus, työn hektisyys, puutteelliset resurssit sekä priorisointitaidot. Ammattikorkeakouluopettajan työ on vaihtelevaa ja usein kovin sirpaleista.

Olennaiseen / tärkeimpään keskittyminen on haastavaa, kun vastuulla olevien töiden paketti muuttaa koko ajan muotoaan → jos on varannut kalenteriinsa 2 tuntia tietyn työn tekemiseen tiis-

tai-iltapäiväksi, tuleekin muita töitä, jotka ovat jostain syystä tehtävä ensin jne. jne.

On se vaan aina jotenkin yllätys edelleen, kun pieniä hoidettavia asioita tupsahtee nurkan takaa, pöydän alta ja päältä, ikkunan raosta ja vaikka mistä. (...) Edelleen priorisointitaitoni kaipaavat kehittämistä, tai on vaan niin monta tähdellistä työtehtävää kesken / tekemättä, että ensimmäisen kerran tämän syksyn aikana alkaa stressi-sana hiipiä mieleen, tähän asti on menty ihan kepein jaloin.

Eräs opettaja kertoi ensimmäisen tutkimusviikon edenneen minuuttiaikataululla.

Viikon lopulla opettajalla oli päällimmäisenä seuraava tunne:

Jes, mä selvisin tästäkin viikosta hengissä!

Opettajan työ on hektistä ja työpäivät venyvät. Ajan riittämättömyys on opettajien työpäiväkirjojen mukaan yksi työn suurimmista ongelmista. Työpäiväkirjat myös pysäyttivät opettajia miettimään syitä työn hektisyydelle ja omalle väsymiselleen.

Ajan riittämättömyys, iltatöitä jäi liikaa.

Aikaa liian vähän suhteessa tämänhetkisiin työtehtäviin, joiden paketti muuttaa koko ajan muotoaan. Se rasittaa välillä todella paljon. Mietin mihin asti minulla on työntekijänä velvollisuus ja mahdollisuus venyä, jotta laatu pysyy hyvänä niissä tehtävissä, joista olen vastuussa.

Paljon projekteja ja palaverreja. Resursointi revitään opettajan selkänahasta.

Muutamit opettajat tekivät kahta työtä yhtä aikaa, mikä aiheutti aikataulu- ja logistiikkaongelmia.

Oli kiire viikko, oikeastaan aika painajaismainen. Ja taas kahden työn yhdistäminen toi monet haasteet, siitä painajaismaisuus.

Muutamit opettajat kokivat etätyöpäivät ikään kuin hengähdystaukuna opettajan muuten niin hektisessä arjessa. Eräs opettaja oli kehittänyt itselleen keinoja hallita kiireistä arkea.

Onneksi on etätyöpäivät! Onneksi on keinoja, joilla pään sisäistä työtehtävien kaaosta voi hallita, kirkastaa ja rauhoittaa. Käytän siinä mm. NLP:n mielikuvaharjoituksia, Alexander-tekniikkaa ja meditatiivista rauhoittumista.

4.2.1.5 Johtaminen ja kokouskulttuuri

Lahden ammattikorkeakoulun johtaminen närkästytti tutkimukseen osallistuneita opettajia. He kokivat, että heillä on hyvin vähän päätösvaltaa organisaatiossa. Heidän mielestään päätökset tehdään ylemmällä tasolla ja kuuluu päättäjien ja käytännön opetustyön tekijöiden välillä on suuri.

(Mitä ongelmia koin...) Ylemmältä taholta tulevat määräykset, henkilöiltä, jotka eivät tiedä asioista.

Alkuviikosta tunsin olevani iloinen / tyytyväinen. Torstaina-perjantaina mieliala laski. Ihan tarkkaa syytä en tiedä, kaipa johdon epäsuunnitelmalliselta tuntuva touhuilu.

Kahvihuonekeskustelu; ”masentavaa” huomata laitoksen johtamiskulttuurin olevan varsin syvältä.

Opettajista huokui turhautumista jatkuviin organisaatiomuutoksiin.

Mitä merkitystä on organisatorisella yhdistymisellä ilman fyysisiä yhdistymistä?

Yhtä jatkuvaa organisaatiouudistusta: paljon suunnitelmia mutta mikä toteutuu ja milloin?

Puutteellinen johtamiskulttuuri heijastuu myös työskentelyilmapiiriin. Opettajat haluaisivat enemmän päästä itse vaikuttamaan työn sisältöjen suunnitteluun. Monien mielestä liika byrokratia estää vaikuttamisen.

Paljon tyytymättömyyttä, ei LAMKin henkeä ainakaan opettajien keskuudessa.

Henkilöstöjohtaminen puuttuu LAMKista.

Paljon mahdollisuuksia mutta 1600h rajoittaa. Kursseja opettavat sellaiset opettajat, joilla ei ole mitään kokemusta aiheesta.

1600h rajoittaa. Mielekkäät, uudet työt jää tekemättä. Tilanne kulminoitunut viimeisten viiden vuoden aikana.

Riviopettajat mukaan kehitystyöhön! LAMKissa ylhäältä alas kulttuuri. Toimenpiteet eivät ole linjassa puhutun kanssa.

Opetuksen onnistumisen edellytyksenä ovat tarkoituksenmukaiset työskentelytilat ja ajanmukaiset työ- ja opetusvälineet. Tutkimusviikoilla muutamat opettajat joutuivat opettamaan opetukseen huonosti soveltuvissa tiloissa ja monilla opettajilla

oli pieniä ongelmia opetusvälineiden ja tekniikan kanssa. Etenkin tekniset ongelmat pakottivat opettajia hätäratkaisuihin, pikaisiin tilanvaihtoihin tai tuntisuunnitelmien muuttamiseen. Paitsi opetustilat myös opettajien omat työskentelyvälineet koettiin puutteellisiksi.

Väestönsuojaluokassa on huono ilma iltapäivästä: haukotuksia, väsymystä. Ääni ei tahdo kestää tuota tilaa. Pois pommareista!

Luokassa tekniikka ei pelannut. Tykki väpätti (→ päänsärkyä). Toisessa luokassa ei pelannut piirtoheitin, eikä siellä ollut kaiuttimia, jotta olisin voinut näyttää valmistelemäni videon! Iltapäiväkahveilla työkaverit saivat kuulla taas vouhkaamistani luokkiemme huonosta varustetasosta!

Osa kameralaitteistosta kaipaa uusimista, esim. osa akuista kuolleita. Pienet asiat aiheuttavat isoja hankaluuksia opetustilanteissa.

Paperia on todella paljon vaikka pitäisi olla sähköiset järjestelmät... Puuttuu vain se kannettava tietokone tai tabletti.

Parhaimmillaan toimiva opetustila tukee opetusta ja inspiroi myös opettajaa.

Opetus luokassa, jonka ATK-laitteet vastaavat alan ammattitason ja jossa opiskelijat voivat työskennellä joustavin aikatauluin myös isojen tiedostojen kanssa (esim. 150 Gt).

Materiaalit ovat luovan toiminnan luokassa aina saatavilla, joten näillä tunneilla on mahdollista edetä opiskelijalähtöisesti ja ottaa käsittelyyn sellaisia sisältöjä ja menetelmiä, jotka tuntuvat sillä hetkellä puhuttavan tai jotka muuten ovat sopivia siihen hetkeen.

Lahden ammattikorkeakoulun kokouskulttuuri nousi vahvasti esille etenkin opettajien työpajoissa. Osa opettajista kokee, että työ on yhtä palavereissa istumista, toiset taas eivät käy palavereissa juuri ollenkaan. Kokouskulttuuri sai kritiikkiä siitä, että neuvottelut ja kokoukset etenevät aina saman kaavan mukaan, kaikki osallistujat eivät ole koskaan paikalla, osallistujat vaihtuvat jatkuvasti ja vain harva on ehtinyt perehtyä käsiteltäviin asioihin.

Joillekin palaverit tuntuvat olevan itseisarvo, työ ja kalenteri täyttyy pelkästään niistä.

Palaverista voi tulla kirosana, kun sitä käytetään väärin.

Aamun kokous oli tappavan tylsä, jahkaava ja puuduttava. Täy-

sin hyödytön.

Opettajat kokivat myös turhauttavana sen, että palavereilla ei koeta olevan todellista päätösvaltaa. Myös esimiesten palaverikäyttäytyminen aiheutti närkästystä:

Johto kirjoittelee kokouksissa omia juttujaan. Tulee sellainen olo, että onko tämä oikeasti tärkeää jos ei johtokaan vaivaudu keskittymään asiaan.

Opettajilla oli selkeitä parannusehdotuksia kokemaansa ”palaveribulimiaan”. Opettajat toivoivat eriyttämiä kokouksia. Yliopettajille ehdotettiin NoKoja eli nopeita kokouksia, joissa asiat käytyä läpi lyhyesti ja tehokkaasti. Opettajat toivoivat myös, että palavereiden alussa asetettaisiin selkeät tavoitteet työskentelylle ja materiaali toimitettaisiin osallistujille etukäteen luettavaksi. Opettajat kokivat palaverikulttuurin tehostamisen tärkeäksi paitsi konsernin sisällä myös sidosryhmäyhteistyössä.

Työelämän edustajat eivät jouda istumaan tuntitolkulla palavereissa.

Parhaimmillaan kokouksista saa uutta inspiraatiota työhön.

Yrittäjyys- palaveri kollegoiden kanssa oli innostava.

4.2.2 Ammattikorkeakouluopettajan työ vuonna 2020

Työpäiväkirjojen viimeisenä tehtävänä oli pohtia ammattikorkeakouluopettajuutta ja sen haasteita tulevaisuudessa. Ohjeistus tehtävään löytyy liitteestä 1. Opettajista käänsi helposti ajatuksensa tulevaan, jotkut katsoivat asiaa vain omasta näkökulmastaan ja totesivat esimerkiksi olevansa vuonna 2020 jo eläkkeellä. Mobiilitehtävissä opettajia pyydettiin kuvaamaan tulevaisuuden oppimisympäristöjä, mutta tämän osuuden tulokset jäivät laihoiksi. Opettajien oli vaikea päästä irti tämänhetkisistä oppimisympäristöistä ja katsoa opettajan työtä uusin silmin.

Tutkimuksen kannalta antoisin osuus tuli työpajoista. Faktapilvi ja fiilispuu -tehtävissä opettajia pyydettiin leikittelemään ajatuksella, että heiltä otettaisiin pois oma työhuone, omat opetusluokat ja 1600 tunnin tuntikehys. Tarjolla olleiden kuvien ja opettajien omista työpäiväkirjoista kerättyjen avainsanojen avulla opettajat keräsivät tulevaisuutta kuvaavia kuvia faktapuuhan ja sopivia avainsanoja

fiilispilveen. Tehtävä suoritettiin yksilötyönä, mutta purettiin yhdessä keskustelun. Toisessa osuudessa opettajat miettivät ryhmässä, millaisia fyysisiä, sosiaalisia ja toiminnallisia kriteerejä tulevaisuuden oppimisympäristölle voidaan asettaa. Osa opettajista koki uuden mallin ahdistavana ja masentavana, osa taas näki tällä hetkellä työtä rajoittavien raamien poistamisen positiivisena.

Kuvion 8 sanapilveen on kerätty opettajien työpäiväkirjoista esiin nousseita ajatuksia ammattikorkeakouluopettajuuden tulevaisuudesta.

KUVIO 8. Sanapilvi: Ammattikorkeakouluopettajuus vuonna 2020

Kuvion 8 sanapilvi on tehty Worlde-sovelluksella. Wordle on Internet-sovellus, jolla voi tuottaa omista teksteistä avainsanapilviä. Sovellus muokkaa syötetystä tekstistä sanapilven siten, että syötetyssä tekstissä useimmin toistuvat sanat tulevat sanapilveen suurempina ja tummempina. Tässä tutkimuksessa kuvion 8 sanapilveä käytettiin opettajien työpajoissa materiaalina ja keskustelun virittäjänä.

4.2.2.1 Verkko-opetusta, tutorointia ja yritysyhteistyötä

Vuoteen 2020 mennessä opettajuuden työympäristöt laajenevat ja opiskelu tapahtuu yhä enenevässä määrin varsinaisen oppilaitoksen ulkopuolella. Opettajat olivat yksimielisiä siitä, että virtuaalisuus ja verkko-opetus tulevat lisääntymään. Opettajien mielestä on mentävä sinne, missä opiskelijat jo muutenkin ovat (esimerkiksi Facebook). Toisaalta he muistuttivat, että kaikkea ei voi eikä pidä laittaa verk-

koon. Virtuaalisuuden lisääntyessä opettajat kantoivat myös huolta opiskelijoiden vuorovaikutustaidoista. On tärkeää, että opettaja ja opiskelijat kohtaavat myös kasvokkain koska parhaiten opiskelijat oppivat toisiltaan. Opettajat myös muistuttavat, että verkko-opetus ei sovi kaikkeen oppimiseen. Tietyillä aloilla tarvitaan myös kädentaitoja, joita ei voi oppia virtuaalisesti. Niitä varten tarvitaan työpajoja ja läsnäolo-opetusta. Parhaimmillaan verkko-opetus ja perinteisemmät opetustavat täydentävät toisiaan.

Oppiminen ja opetus siirtyy luokkahuoneiden ulkopuolelle erilaisten hankkeiden myötä.

Tapaamiset verkossa ja keskustakahviloissa.

Työ muuttuu yhä virtuaalisemmaksi.

”Todellinen” maailma ja työelämä ovat tärkeitä oppimisympäristön seinien sisällä, opitaan tulevaisuudessa muualla. Silti tarvitaan myös turvallinen reflektointipaikka, jossa voi olla.

Mitä tuotetaan jos oppilaat vain piuhan päässä?

Toivon, että lähikontakti oppilaisiin säilyy, että kaikki ei tapahdu verkossa.

Mihin opettajia tarvitaan? Olemaan läsnä, ihminen toiselle ihmiselle. Siihen ei pysty intialainen professori eikä mikään verkkokurssi.

Käsillä tekeminen tulee säilymään. Kaikkea ei voi toteuttaa vain virtuaalisesti ainakaan tekniikalla.

Työpajoja tarvitaan edelleen.

Jotta opiskelijat osaisivat hyödyntää verkko-opetusympäristöjä, olisi tärkeää, että myös peruskoulussa ja lukiossa nuoria valmennettaisiin tämänkaltaisiin opintoihin. Monet opettajat arvioivat FUAS-yhteistyön lisääntyvän vuoteen 2020 mennessä. Eräs opettaja oli sitä mieltä, että vuonna 2020 lähiopetusta tarjotaan enää vain maksullisissa kouluissa. Verkko-opetuksen onnistuminen edellyttää joustavaa kurssitarjontaa, joka antaa opiskelijoille todellisen, oppiaine- ja oppilaitosrajat ylittävän valinnanmahdollisuuden.

AMK:jen välinen yhteistyö (FUAS?) varmaan näkyy nykyistä enemmän sekä toimenkuvassa että infrassa.

Työpaikka varmaan fyysisesti siirtyy jonnekin, jossa FUAS on

ehkä 1 AMK (?) jo 2017.

Muuttuuko peruskoulu ja lukio samassa tahdissa? Miten uudet opiskelijat omaksuvat uudet toimintatavat?

Joustava (aikaan ja paikkaan sitomaton) kurssitarjotin.

Tällä hetkellä eri aloilta kurssien valitseminen ei ole käytännössä mahdollista. Taattava oikea valinnan mahdollisuus.

Virtuaalisuuden, verkko-opetuksen ja simulaatio-opetuksen lisääntymisen myötä muuttuva pedagogiikka pakottaa opettajat päivittämään sekä pedagogisia että teknisiä tietojaan ja taitojaan. Eräs opettaja muistuttikin, ettei nykyisiä opetusmateriaaleja voi vain siirtää sellaisenaan verkkoon, koska ”vain älyttömän hyvää luentoja tulee katsottua videolta”. Yksi opettajan tärkeimmistä tehtävistä onkin optimaalisten oppimisedellytysten luominen.

Verkko-opetus lisääntyy. Hoitoalalla simulaatio-opetus korostuu.

Muutokset opetuksessa edellyttää myös osaamista erilaisista pedagogiikoista (verkko-, simulaatiopedagogiikka) sekä hyviä ohjaustaitoja.

Vähenevä kontaktiopetus tulee korostamaan opettajan roolia ohjaajana, tutorina ja valmentajana, jonka on kyettävä huomioimaan opiskelijoiden yksilölliset tarpeet. Uudessa roolissa opettajan vuorovaikutustaidot ovat erityisen tärkeitä. Samalla myös opiskelijaryhmien keskinäinen tuki, tutorointi ja ryhmäytyminen nousevat nykyistä keskeisempään rooliin. Opiskelijoiden motivaation kannalta on tärkeää tuntee kuuluvansa ryhmään. Toisten opiskelijoiden tunteminen luo psyykkistä turvallisuutta oppimistilanteisiin. Opettajien mukaan hyvä ryhmähenki ehkäisee myös opintojen keskeytymistä. Oman pedagogisen haasteensa opettajille tuovat yhä heterogeenisemmat opetusryhmät. Tulevaisuudessa samalla kurssilla opiskelee hyvin eri-ikäisiä, eritasoisia ja eri maista ja kulttuureista tulevia opiskelijoita.

Uskoisin, että työ on entistä enemmän opiskelijoiden valmentamista, kuin ”opettamista”. Perinteinen luennointi vähenee, opiskelijan henkilökohtainen tarve ja suunnitelma huomioidaan paremmin.

Luulisin, että uudet opiskelijat ovat tulevaisuudessa vieläkin erilaisempia lähtökohdiltaan kuin nykyisin (päiväopiskelijat, aikuisopiskelijat, monimuoto-opiskelijat, uudelleen aloittajat, täy-

dentäjät... jne.).

Vuonna 2020 tiivis työelämäyhteistyö tulee olemaan ammattikorkeakouluissa arkipäivää. Jo nyt opettajat ovat huomanneet, että opiskelijoita motivoivat sellaiset hankkeet, jotka liittyvät oikeisiin työelämän tilanteisiin. Opettajat näkevät työpai-
kat tulevaisuudessa tärkeimpänä oppimisympäristönä. Opettajien mielestä olisi kehitettävä toimiva, pitkäaikaiselle kumppanuudelle perustuva yhteistyömuoto yritysten kanssa. Opettajat ideoivat työpajoissa muun muassa osuuskunta- ja kummiyritystoimintaa. Eräs opettaja nosti ilmoille kysymyksen siitä, mitä ammat-
tikorkeakoululla on tarjota yrityksille. Samaan aikaan opettajat kuitenkin muistut-
tavat, ettei kaikkea voi oppia suoraan työelämässä. Opiskelijoilla täytyy olla mah-
dollisuus olla keskeneräinen ja työstää omaa ammatillista kasvuaan turvallisessa
oppimisympäristössä.

*Tulevaisuudessa myös tarvitaan työtiloja testejä ja yritysasiak-
kaiden tarpeita varten.*

*Optimismia: teen kehittämishankkeita yritysten kanssa. Kaikki
opiskelijoiden oppiminen tapahtuu niissä. LAMKin tutkimukset
on myyty.*

Maksullista palveluliiketoimintaa, osuuskuntamalli.

4.2.2.2 Tiimityöskentelyä ja työssä jaksamisen haasteita

Tulevaisuuden työelämälähtöisessä ja projektimuotoisessa oppimisessa tarvitaan opettajien saumatonta yhteistyötä. Opettajuus on yhdessä tekemistä, jossa mielek-
käden oppimisympäristöjen ja -kokonaisuuksien suunnittelu tapahtuu tiiviissä
yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Enää opettaja ei pärjää puurtamalla yksin työ-
huoneessaan, vaan häneltä edellytetään hyviä vuorovaikutus- ja tiimityöskentely-
taitoja sekä luovuutta. Opettajat kokevat yhteistyön inspiroivana ja toivovat tule-
vaisuudessa yhtenäisen kampanin mahdollistavan myös eri alojen väliset yhteis-
projektit. Paitsi LAMKin sisällä, yhteistyötä tullaan tekemään myös FUAS- part-
nereiden sekä kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

*Hankkeiden myötä opetusta ja yhteistyötä enemmän erilaisten
sidosryhmien kanssa, monialaista yhteistyötä. Vaaditaan hyvää
tiimityöskentelytaitoa, avarakatseisuutta, hyviä teknisiä val-
miuksia.*

Yhteistyö opettajien välillä tulee lisääntymään. Yksin ei pysty vetämään, suunnittelemaan jne. projekteja, joihin oppiminen on integroituna.

Osaamista ja erityisosaajia tarvitaan yhä, mutta kuten nykyin niin yhdessä toimiminen on isossa roolissa.

Näen tärkeänä yhteistyön lisäämisen LAMKin sisällä ja FUASin tiimoilta.

Opettajien mukaan kansainvälisyys tulee lisääntymään huomasti vuoteen 2020 mennessä. Kansainvälistyvä työympäristö tulee näkymään projekteina, lisääntyvänä yhteistyönä ulkomaalaisten kollegoiden kanssa sekä vaihto-opiskelijoiden ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrän kasvuna. Eräs opettaja visioi myös, että Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijat velvoitettaisiin opiskelemaan vähintään vuoden ajan ulkomailla.

Kansainväliset kontaktit tulevat lisääntymään.

Kansainvälinen yhteistyö on tiiviimpää.

Opettajien työssäjaksaminen joutuu koetukselle lisääntyvän virtuaalisuuden myötä. Työn ja vapaa-ajan ero tulee väistämättä hämärtymään. Opettajia kauhistuttaa ajatus jatkuvasta läsnäolosta. On tärkeää luoda koko oppilaitokselle yhteiset pelisäännöt verkkoympäristössä toimimiselle. Opettajien ammatillista kasvua ja uusien pedagogisten ja teknisten valmiuksien omaksumista täytyy tukea opettajankoulutuksella ja opettajien täydennyskoulutuksessa. Vastuu muutoksesta ei saa jäädä yksin opettajien harteille.

Vaatiiko virtuaalisuus opettajalta 24/7 läsnäoloa?

Laadittava pelisäännöt myös opiskelijoille: miten, missä, milloin?

Loppuun palamisen vaaraa, ei voi ottaa itselleen liikaa tavoitteita ym.

Opettajankoulutuksen tuettava enemmän tulevaa kehitystä.

4.2.2.3 Toimiva työyhteisö ja tukipalvelut yhtenäisellä kampuksella

Opettajat kohtaavat tulevaisuudessa suuria haasteita. Kyetäkseen vastaamaan niihin, he tarvitsevat tukea ja joustavuutta oppilaitoksen johdolta. Opettajat toivovat,

että myös Lahden ammattikorkeakoulun arvoperusta ja johtaminen muuttuvat. Opettajilla on tarve tulla kuulluiksi ja päästä konkreettisesti vaikuttamaan oppilaitoksen päätöksentekoon. Opettajat haluavat selkeyttä työnkuvaansa. Eräs ryhmä visioi ajatusta, jossa opettajilla olisi assistentti hoitamassa jatkuvasti lisääntyviä juoksevia asioita ja hallinnollisia tehtäviä, jolloin opettaja saisi keskittyä opetustyöhön. Organisaatiolta peräänkuulutetaan inhimillisyyttä eikä vain taloudellisiin faktoihin perustuvia ratkaisuja.

Tavoitekeskustelut esimiehen kanssa.

Tarvitaan joustavuutta myös ylemmältä taholta.

Turha byrokratia pois.

Opettajilla tarve tulla kuulluksi. Osallistava johtaminen edellyttää organisaatiokulttuurin muutosta.

Tukipalveluiden merkitys ja kehittäminen: opettajalle jää opettamisen ydin, assari hoitaa juoksevia asioita.

Ei voida vain laskea, ihminen unohtuu! Tehdään määrää ja laatu kärsii.

Opettajat korostavat tulevaisuudessakin työyhteisön, viihtyisyyden ja opettajayhteistyön merkitystä työssä jaksamiselle. Työnantajan tulee tarjota mahdollisuuksia informaaleihin tapaamisiin kollegoiden kanssa.

Yhteinen kahvila mahdollistaisi kohtaamisia.

Ei liian isoja yksiköitä: tutut ihmiset ja tutut paikat.

Työyhteisössä tulee tavata työkavereita muuallakin kuin palavereissa ja pikkujouluissa.

Fyysisen työympäristön vaikutukset opettajien arkeen herättivät työpajoissa paljon keskustelua. Osalle opettajista ajatus mahdollisesta avokonttorista tuntui vieraalta. Opettajat puurtavat tällä hetkellä paljon yksin ja siksi he kokevat tulevaisuudessakin tärkeänä mahdollisuuden tehdä töitä omassa rauhassa. Toisaalta he myöntävät itsekkin, että viestintä kollegojen kanssa kärsii jos jokaisella on oma työhuone. Avokonttorin hyvänä puolena pidettiin sitä, että kohtaamiset ja samassa tilassa oleminen lisääntyisivät. Toisaalta osa pelkää, että isossa avokonttorissa on liikaa hälinää ja pienen yksikön tiivis yhteishenki kärsii.

Avokonttori edellyttää uudenlaista ajattelutapaa, tarvitaan kuitenkin myös hiljaisen työn tiloja.

Ahdistusta, masennusta: Jos työympäristö poistetaan jokainen puurtaa yksin isossa, hällisevässä pajassa ja hyvä porukkahenki kärsii.

Jotta ammattikorkeakoulu voisi täysipainoisesti toteuttaa aluekehitystehtävänsä, on tärkeää, että myös sidosryhmät ovat edustettuina tulevaisuuden kampuksella. Työelämälähtöisyyden puute koetaan tällä hetkellä Fellmannian suurimmaksi heikkoudeksi. Opettajat kaipaavat erilaisia ryhmätyötiloja, jotka ovat helposti muunneltavissa eri tarkoituksiin. Opettajat toivovat, että kaikkien alojen erityistarpeet kartoitetaan huolella uuden kampuksen suunnitteluvaiheessa. Opettajat olivat yhtä mieltä siitä, että etätyö tulee tulevaisuudessa lisääntymään.

Pienet ryhmäkoot toiveissa.

Yhdessä oppiminen mahdollistettava fyysisesti. Tällä hetkellä pienemmät ryhmätyötilat ovat kortilla.

Monialaisuus: eri alojen erilaiset tarpeet huomioitava uutta kampausta suunniteltaessa.

Lisääntyvä teknologia ja siihen liittyvät osaamistarpeet asettavat haasteita sekä oppilaitokselle että sen opettajille. Onnistuakseen opetustyössään opettajat tarvitsevat ajanmukaiset ja toimivat tekniset välineet henkilökohtaiseen käyttöönsä sekä opetustiloihin. Opettajat kaipaavat fyysisesti läsnä olevaa ja helposti tavoitettavaa ATK-tukihenkilöä.

Muutoksessa tulee myös huomioida, että työntekijöillä on riittävät välineet, jotka tukee opetusta (kannettavat läppärit, puhelimet jne.).

4.2.3 Opettajan työn muutos

Oheiset tutkimusmateriaalin pohjalta luodut kuvitteelliset tarinat havainnollistavat ammattikorkeakouluopettajan työssä tapahtuvaa muutosta nykyhetkestä vuoteen 2020 mennessä.

Pirkko Puurtaja vuonna 2012

Pirkko herää väsyneenä huonosti nukutun yön jälkeen. Keskeneräiset työt painavat mieltä eikä asiaa helpota sängyn vieressä ja työpöydällä lojuva loputon paperipino. Vahvan kahvin voimalla Pirkko rustaa vielä viimeiset tuntisuunnitelmat vihkoonsa ja tuskailee ikälopun kännykkänsä kanssa, josta ei voi lukea opiskelijan lähettämää multimediatekstiä. Vaikka Pirkon työmatka ei ole pitkä, on hänen lähdettävä liikkeelle omalla autolla, koska päivän aikana työtehtävät vaihtuvat Ståhlberginkadulta Niemeen. Edessä on siis joka-aamuinen taistelu vähäisistä parkkiruuduista.

Löydettyään vihdoinkin parkkipaikan Pirkko kiittää puolijuoksua työhuoneeseensa, jonka hän jakaa kollegansa kanssa. Sama paperikaaos jatkuu pienessä työhuoneessa. Viime hetken monistusten lomassa Pirkko ehtii vaihtaa kuulumisia muutaman kollegan kanssa. Kopiokone menee tukkoon eikä vahtimestaria ole lähettyvillä. Pirkko manaa itseään, kun ei ehtinyt kopioida kaikkia materiaaleja edellisenä iltana valmiiksi pitkäksi venähtäneen palaverin vuoksi. Pirkko opettaa pääsääntöisesti omassa luokassaan, maanantaista perjantaihin lukujärjestyksen saneleman aikataulun mukaan. Ennen ensimmäistä luentoa Pirkko ohjaa pikaisesti opinnäytteen tekijää työhuoneessaan. Ohjaustuokio on onnistunut ja opiskelija löytää uusia näkökulmia tutkimusaiheeseensa.

Ensimmäisen luennon aihe ei jaksaa innostaa opiskelijoita, jotka istuvat nuutuneina pulpeteissaan edellisillan opiskelijarientojen jäljiltä. Pirkko tekee parhaansa mutta huomaa jälleen kerran sortuvansa monologiin. Lisäjännitystä oppituntiin tuo tempuileva tekniikka: tykki väpättää eikä nurkassa lojuva vanha piirtoheitin suostu inahnamaankaan. Luokassa ei myöskään ole kaiuttimia, joten Pirkon vavalla valmistelema video jää näyttämättä. Onneksi tunnin päätteeksi on Pirkon odottama yksikön kahvitunti ja Pirkko pääsee vauhkaamaan luokkien huonosta varustetasosta. Paikalla on taas sama tuttu porukka, vitsi luistaa ja murheet unohutuvat. Ilokseen Pirkko huomaa kollegoidensa painivan samojen ongelmien kanssa. Sääli vain, että kahvitauot menevät aina liian nopeasti ja muuten yhteistyö jää kiireen sanelemana ideoinnin tasolle.

Seuraavaksi Pirkko ohjaa pienryhmää luokkahuoneen nurkassa, koska yksikön vähäiset ryhmätyötilat ovat ylibuukattuja. Onneksi se ei näytä opiskelijoita haittaavan ja Pirkko nauttii saadessaan vuorovaikutusta aikaan. Muutama opiskelija saa myös konkreettisesti ryhmätöitensä eteenpäin ja opiskelijoiden into palkitsee myös Pirkon. Pienryhmäohjauksen jälkeen Pirkko nauttii kiireisen lounaan opiskelijaruokalan nurkkapöydässä vakiolounaskumppaninsa kanssa. Lounaan lomassa keskustelu soljuu jälleen kuin varkain jatkuviin organisaatiomuutoksiin, turhiin palavereihin, OPSeihin ja TASseihin.

Lounaan jälkeen Pirkolla on vuorossa viikon kohokohta: oman, jo tutuksi muodostuneen aikuisryhmän tunti luovantoiminnan luokassa. Pirkko nauttii, kun kaikki materiaalit ovat käden ulottuvilla ja suunnitelmia voi muokata ryhmän sen hetkisten fiilisten ja tarpeiden mukaan. Pirkon innostus tarttuu opiskelijoihin, jotka uskaltavat heittäytymään luovuutta vaativiin harjoituksiin. ”Olisivatpa kaikki oppitunnit yhtä antoisia”, Pirkko miettii palatessaan tyytyväisenä työpöytänsä ääreen laatimaan omaa seuraavan vuoden työaikasunnitelmaansa. Siihen se into sitten lopahtaakin. Välissä Pirkko kipaisee vielä opintotoimistoon selvittämään erään opiskelijan puuttuvia suorituksia.

Työpäivän päätteeksi on vielä oman yksikön tappavan tylsä OPS-palaveri. Pirkkoa harmittaa, kun hän huomaa, että muutamat loistavat jälleen poissaolollaan eikä suurin osa kollegoista ole ehtinyt vilkaistakaan alustavia suunnitelmia. Lamaantuneena Pirkkokin istahtaa salin takapenkkiin, jotta voisi puuduttavan palaverin lomassa edes korjata muutaman pinossa odottavista kypsyysnäytteistä. Palaveri venyy ja venyy eikä valmista tunnu tulevan. Autoillessaan illalla kotiin Pirkkoa ahdistaa ajatus laukussa odottavista tarkastamattomista kypsyysnäytteistä. Kotiin tultuaan hän keittää pikaisesti iltateen ja istahtaa kuppinsa kanssa työpöytänsä ääreen. Edessä on jälleen yksi pitkä ilta kasvavien koepinojen keskellä. ”Tämä taitaa jälleen olla niitä työni kuormittavuusviikkoja”, Pirkko tuumaa ja tarttuu härkää sarvista. Nettiyhteys ei toimi ja opiskelijoiden sähköpostit saavat sentään odottaa seuraavaan päivään.

Vertti Verkostoituja vuonna 2020

Vertti nauttii aamulattensa keskustan suosikkikahvilassa ja keskustelelee samalla tabletin välityksellä kollegansa kanssa. Keskustasta matka Niemen kampukselle taittuu vaivattomasti polkupyörällä. Kampuspyörä on kätevä, ekologinen ja pienen tilaan mahtuva kulkuväline, kun välimatkat ovat lyhyitä. Pyöräparkissa Vertti törmää jo muutamaan opiskelijaan ja yhteistyökumppaniin ja sopii ensimmäiset tapaamiset kätevästi älypuhelimien kalenteritoiminnolla. Kampuksen viihtyisissä sosiaalituloissa Vertti vaihtaa kauluspaidan ylleen ja etsii itselleen mieluisan paikan avokonttorin aktiivipuolelta. Työskentely on helppoa älytaulun, sosiaalisen median ja kehittyneiden työvälineiden ansiosta. Vertti vaihtaa muutaman sanan viereen istahtavan toisen alan kollegan kanssa ja virittelee pian jo yhteistä projekti-ideanpoikasta. Paikalla on paljon eri alojen ihmisiä, niin opettajia kuin sidosryhmienkin edustajia. Iloinen puheensorina valtaa konttorin aktiivisen puolen ja välillä Vertti siirtyy hiljaiseen tilaan päivittämään opetusmateriaaliaan tai puhelinkoppiin soittamaan älypuhelimella yhteistyökumppaneilleen.

Vertin ensimmäinen opetustuokio tapahtuu mallinnusluokassa prosessisimulaationa. Kansainvälinen opiskelijaryhmä esittelee tuotoksiaan ja iso yritysasiakas seuraa mielenkiinnolla tilaisuutta. Tilaisuus streamataan livenä kampustv:ssä. Vertti on omaksunut erinomaisesti sparraajan roolin ja opiskelijat saavat tuotoksilleen kaipaamaansa näkyvyyttä. Opetustuokion jälkeen Vertti suuntaa hyvillä mielin kampuskahvioon, jossa on paljon muutakin väkeä pitämässä palavereja, esittelemässä casejään ja keskustelemassa kansainvälisten vieraiden kanssa. Kahvinjuonnin lomassa Vertti ohjaa erästä opiskelijaa yllättävässä henkilökohtaisessa asiassa. Opiskelija on helpottunut, kun opettaja on helposti lähestyttävissä ja läsnä.

Kahvihetken jälkeen Vertti yhteiskirjoittaa GoogleDocsissa projektiryhmänsä esitystä kansainväliseen seminaariin. Seminaarikieli on englanti ja voidakseen keskittyä tekstin tuottamiseen Vertti vetäytyy avokonttorin hiljaiselle puolelle. Intensiivisen kirjoitussession jälkeen Vertti nauttii vapaamuotoisista lounastreffeistä kampusravintolan kabinetissa. Rento rupattelu kumppaniyrityksen edustajien, hyvän kollegan ja muutaman opinnäytettään kirjoittavan opiskelijan kanssa antaa mukavasti draivia loppupäivään. Porukalla syntyy myös kehittämiskelpoisia ideoita ja Vertti jatkaakin matkaansa intoa puhuen seuraavaan opetustuokioon.

Isossa auditoriossa häntä odottaa suuri joukko FUAS-opiskelijoita sekä muutama kollega LAMKista sekä yhteistyöammattikorkeakouluista. Alkamassa on verkkokurssina toteutettavan työelämäprojektin aloitussessio. Vertti antaa opiskelijoille tilaisuuden ryhmäytyä ja käy huolellisesti läpi kurssin toteutustavan sekä yhteiset pelisäännöt verkkoviestinnälle.

Opetustuokion jälkeen Vertti poikkeaa pikaisesti HelpDeskillä hakemassa päivitysapua tablettiinsa. Iltapäivän päätteeksi Vertti pitää alustuksen yrittäjäjärjestöjen yhteisseminaarissa kampuksen sidosryhmätiloissa. Vertillä on mukanaan kollega Helsingin yliopistosta ja paikalla on suuri määrä yleisöä, lähinnä kampuksen jäsenyrityksistä. Alustusta seuranneen aktiivisen keskusteluhetken jälkeen Vertistä alkaa olla paras veto pois. Hän päättääkin jättää kampuspyöränsä parkkiin seuraavan tarvitsevan helposti saataville ja suunnata kollegansa autokyydillä tämän kanssa oluelle nollaamaan hektisen päivän tapahtumia.

Keskustan saksalaishenkisestä olutravintolasta Vertti jatkaa yhden huurteisen jälkeen matkaansa kohti kotia. Työasiat siirtyvät reippaan kävelymatkan aikana takalalle ja loppuilta on pyhitetty perheelle ja joutenololle. Mukavan illan katkaisee vain puhelu jo ystäväksi muodostuneelta kollegalta Würzburgin ammattikorkeakoulusta Saksasta. Lasten mentyä yöpuulle Vertti vielä naputtaa tabletistaan viimeiset ohjeet muutamalle opiskelijalle, jotka hoitavat huomisen projektissa vertaisklinikkaa Vertin työmatkan ajan. Vaimo onkin silittänyt Vertille kauluspaidat valmiiksi, joten pakkaaminen seuraavan päivän työmatkalle käy käden käänteessä. Ennen nukahtamistaan Vertti vielä tarkistaa tabletistaan konferenssin ohjelman ja tutustuu osallistujille lähetettyihin ohjeisiin.

4.3 Tutkimuksen reliaabelius ja validius

Termit reliaabelius ja validius ovat syntyneet kvantitatiivisen tutkimuksen piirissä ja siksi niiden soveltaminen kvalitatiiviseen tutkimukseen on kyseenalaista. Vaikka mainittuja termejä ei haluttaisikaan käyttää, on tärkeää arvioida tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä jollakin tavoin. Laadullisessa tutkimuksessa on keskeistä kertoa tarkasti tutkimuksen kulusta ja siitä, miten saatuihin tuloksiin on päästy. Tutkijan tulee kuvata henkilöt, paikat ja tapahtumat mahdollisimman tarkasti. Tutkimuksen validius perustuu kuvauksen ja siihen liittyvien selitysten yh-

teensopivuuteen. Tutkimuksen kaikkien vaiheiden tarkka kuvaus lisää laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Aineiston analyysissä keskeistä on luokittelujen tekeminen ja luokitteluperusteiden kertominen. Tutkimustulosten tulkinnassa lukijaa auttavat esimerkiksi suorat haastattelulainaukset ja muut autenttiset viittaukset tutkimusaineistoon. Tutkimuksen validiutta voidaan lisätä käyttämällä useita tutkimusmenetelmiä samanaikaisesti. Tästä käytetään nimitystä metodologinen tai metodinen triangulaatio. Tutkimuksen luotettavuus lisääntyy myös, jos aineiston keruuseen sekä tulosten analysointiin ja tulkintaan osallistuu useita henkilöitä. Tällöin puhutaan tutkijatriangulaatiosta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231–233.)

Tässä opinnäytetyössä on pyritty kuvaamaan laajahkoa tutkimusprosessia mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Tämän tutkimusprosessin aikana tietoa on kerätty samalla tavalla kaikilta tutkimukseen osallistuneilta henkilöiltä ja tutkimuksessa on noudatettu eettisiä periaatteita. Jokainen tutkimusvaihe on dokumentoitu huolellisesti. Kaikki palautetut työpäiväkirjat, postikortit ja mobiiliviestit on numeroitu ja litteroitu sähköiseen muotoon. Valokuvista koostettiin kaksi lyhyttä videota, joita käytettiin keskustelunvirittäjinä opettajien työpajoissa. Kaikki kolme työpajaa tallennettiin videolle ja niistä tehtiin kirjalliset muistiinpanot. Tässä opinnäytetyössä on hyödynnetty sekä metodista triangulaatiota että tutkijatriangulaatiota lisäämään tutkimuksen validiutta. Tutkimuksen suunnitteluun, toteutukseen ja analyysiin osallistui kuusihenkinen tutkimusryhmä ja tutkimuksessa käytettiin useita tutkimusmenetelmiä luotettavuuden lisäämiseksi. Tutkimustulosten tulkinnassa on käytetty suoria lainauksia ja autenttisia dokumentteja tutkimusaineistosta.

5 YHTEENVETO

Tämä opinnäytetyö on osa Lahden tiede- ja yrityspuiston innovaatiokeskittymähanketta, jonka tarkoituksena on suunnitella ja toteuttaa Lahteen Niemen kaupunginosaan yhtenäinen kampusalue, joka palvelee sen keskeisiä käyttäjäryhmiä parhaalla mahdollisella tavalla. Tämä opinnäytetyö on osa opettajien tutkimusta. Opinnäytetyön tutkimusongelmana oli selvittää, millaista ammattikorkeakouluopettajien arki on tällä hetkellä ja millaisena opettajat näkevät työnsä vuonna 2020. Lisäksi työssä tutkittiin, mitkä tekijät tulevat muuttumaan opettajan työssä vuoteen 2020 mennessä.

Tässä työssä opettajuus on rajattu käsittämään vain ammattikorkeakouluopettajuutta. Työn teoreettinen viitekehys koostuu katsauksesta Suomen ammattikorkeakoulujärjestelmään ja ammattikorkeakouluopettajuuteen. Lähdekirjallisuudeksi valittiin uudehkoa ammattikorkeakouluopettajuutta käsittelevää aineistoa, jota kerättiin sekä kirjallisuudesta että Internet-lähteistä.

Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, joka toteutettiin kaksivaiheisena käyttäjätutkimuksena. Tutkimukseen osallistui 20 Lahden ammattikorkeakoulun eri alojen opettajaa. Tutkimus koostui kaksi viikkoa kestäneestä luotaintyöskentelyjaksosta sekä pienryhmissä toteutetuista työpajoista. Tutkimus toteutettiin loka–marraskuussa 2012.

Empiirisen tutkimuksen tulokset vahvistivat kirjallisuudesta muodostunutta käsitystä ammattikorkeakouluopettajan työstä tällä hetkellä ja tulevaisuudessa. Opettajien kahden viikon aikana täyttämistä työpäiväkirjoista ja lähettämistä mobiiliviesteistä välittyi kuva hektisestä opettajan arjesta, jota leimaavat työnkuvan sirpaleisuus ja moninaisuus, turhautuminen jatkuviin organisaatiomuutoksiin sekä vähäisiin vaikutusmahdollisuuksiin ja tehoton kokouskulttuuri. Opettajia kuormittavat lukuisat hallinnolliset tehtävät sekä opetus- ja teknisiin välineisiin liittyvät ongelmat ja puutteet.

Aineistosta nousee esiin kuva tunnollisista puurtajista, jotka haluavat kehittää itseään ja opetustaan opiskelijoiden parhaaksi. Opettajia motivoivat etenkin onnistunut vuorovaikutus opiskelijoiden kanssa sekä opiskelijoiden onnistumiset. Opettajat kaipaavat myös julkista tunnustusta hyvin tehdystä työstä. Yhteisöllisyys,

vertaistuki ja informaalit kohtaamiset kollegojen kanssa auttavat jaksamaan kii-reistä arkea. Opettajat ovat verkostoituneet hyvin muiden ammattikorkeakoulujen kollegoiden kanssa Suomessa, osa myös Euroopassa. Sen sijaan verkostoituminen työelämän vaikuttajien kanssa on vielä vähäistä. Opetus on pitkälti perinteistä luokkahuoneopetusta eikä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta näy kuin yksittäisten opettajien työnkuvassa. Tulos ei vastaa ammattikorkeakouluasetuksen mukaisia päätoimisen opettajan tehtäviä (vertaa kappale 3.3 Opettajan tehtävät) eikä ammattikorkeakouluopettajuudelle tunnusomainen työn kaksoisorientaatio toteudu kaikkien opettajien kohdalla. Tutkimus vahvistaa käsitystä siitä, että ammattikorkeakouluopettajuus elää tällä hetkellä murrosvaihetta, jossa osa opettajista toteuttaa vielä perinteistä luokkahuonepainotteista teoriaopetusta, kun toiset taas hyödyntävät jo rohkeasti uusia välineitä ja pedagogisia ratkaisuja.

Tulevaisuuden ammattikorkeakouluopettajuutta pohdittiin työpäiväkirjojen viimeisessä tehtävässä, mobiilitehtävissä sekä työpajoissa. On selvää, että opettajuuden työympäristöt tulevat vuoteen 2020 mennessä laajenemaan huomattavasti. Opetus tulee ensi sijaisesti tapahtumaan luokkahuoneiden ulkopuolella työelämälähtöisissä projekteissa. Virtuaalisuus, verkko-opetus ja simulaatio-opetus nousevat tärkeään rooliin.

Tulevaisuuden opettaja on optimaalisten oppimisedellytysten luoja, ohjaaja, tutor ja valmentaja, jonka haasteena on ottaa huomioon yksittäisten opiskelijoiden tarpeet entistä heterogeenisemmissä opetusryhmissä. Opettajilta edellytetään erinomaisia vuorovaikutustaitoja, tiimityöskentelyä sekä luovuutta. Yksin ei enää pärjää vaan on verkostoiduttava oman ja muiden ammattikorkeakoulujen opettajien kanssa sekä Suomessa että ulkomailla. FUAS-yhteistyö korostuu ja työelämäprojektit perustuvat pitkäaikaiselle kumppanuudelle. Opettajien on päivitettävä sekä pedagogisia että teknisiä tietojaan ja taitojaan kyetäkseen vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

Suunnitteilla oleva yhtenäinen kampusalue, jossa myös sidosryhmät ovat läsnä, tulee helpottamaan oleellisesti kontaktien solmimista. Uusien haasteiden edessä opettajien työnkuvia on selkiytettävä, turhaa byrokratiaa karsittava organisaatiosta ja opettajat otettava mukaan ammattikorkeakoulua koskevaan päätöksentekoon. Opettajien käyttöön on saatava nykyaikaiset tekniset välineet, ajanmukaiset ope-

tustilat sekä toimiva tekninen tuki. Hienoinkin kampus menettää merkityksensä, jos sen käyttäjät eivät osaa sitä hyödyntää. Tutkimusta tehdessä kävi ilmi, että monella opettajalla oli suuria vaikeuksia esimerkiksi älypuhelimien käytössä. Omaksuakseen uusimman tekniikan he tarvitsevat täydennyskoulutusta sekä helposti tavoitettavaa teknistä tukea. Opettajien työssäjaksamisen kannalta on tärkeää, että koko organisaatiolle luodaan yhteiset pelisäännöt verkkoympäristössä toimimiselle.

Tutkimukseen osallistuneet opettajat korostivat, että kaikkea ei voi tulevaisuudessa oppia ja ratkaista virtuaalisesti tai työelämälähtöisissä projekteissa. Monilla aloilla tarvitaan myös perinteisiä taitoja ja käsillä tekemistä. Opiskelu ei voi olla pelkkää suorittamista, vaan sekä opettajilla että opiskelijoilla on oltava mahdollisuus reflektion ja yhteistyön kautta syventää osaamistaan. Oppiminen voidaan tulevaisuudessa sijoittaa sinne, missä se tapahtuu tehokkaimmin. Tehokkuuden tavoittelun rinnalla on myös pohdittava keinoja, joilla opintojen keskeyttämistä pystytään jatkossa ehkäisemään nykyistä tehokkaammin.

Kolmantena tutkimuskysymyksenä oli selvittää, mitkä tekijät ammattikorkeakouluopettajan työssä tulevat erityisesti muuttumaan tulevina vuosina. Tähän kysymykseen saatiin vastauksia vertailemalla teemoittelun kautta esiin nousseita opettajien työtä vuonna 2012 ja 2020 määritteleviä tekijöitä. Muutostekijöitä havainnollistettiin kuvitteellisten opettajan arkea nyt ja tulevaisuudessa kuvaavien tarinoiden avulla.

Lahden ammattikorkeakoulun opettajat suhtautuvat myönteisesti työnsä ja ammattikorkeakoululaitoksen kehittämiseen osana suomalaista korkeakoulujärjestelmää. Opettajat kokevat kuitenkin riittämättömyyden tunnetta. Heidän on vaikea irrottautua nykytilanteesta ja katsoa tulevaan, koska monilla on pelkoa oman ammattitaitonsa riittämättömyydestä. Joitakin opettajia työn muutokset ja jatkuva uuden oppiminen ahdistaa. He kokevat, että ollakseen kilpailukykyisiä työmarkkinoilla heidän on hallittava valtavasti uusia tietoja, taitoja ja työtapoja. Jokaisen tutkimukseen osallistuneen opettajan omat henkilökohtaiset lähtökohdat vaikuttavat siihen, miten he näkevät ammattikorkeakouluopettajan työn muutoksen. Jos tunteet ovat kovin ristiriitaisia tai negatiivisia, on vaikea päästää irti tutusta ja turvallisesta ja lähteä ideoimaan uutta. Tutkimusta tehdessä kävi ilmi, että hektistä arkea

elävien opettajien kyky nähdä tulevaan on rajallinen. Heidän on vaikea irrottautua nykyhetkestä ja lähteä visioimaan jotakin täysin uutta. Kysymys saattaa olla sukupolvieroista, mutta myös tässä tutkimuksessa käytettyjä ”radikaalimmat” tutkimusmenetelmät olisivat saattaneet auttaa tulevaisuuden visiointia.

Yhteistä kaikille opettajille oli tarve päästää keskustelemaan ja pohtimaan opettajuutta eri aloilta tulevien, tuntemattomien kollegoiden seurassa. Eräs opettajista totesi työpajan jälkeen tutkimusmetodin olleen terapeutin. Lähes kaikki tutkimukseen osallistuneet kiittelivät tutkimuksen työtapoja ja korostivat epämuodollisissa ympäristöissä tapahtuvien kohtaamisten merkitystä tulevaisuuden ammattikorkeakouluopettajan työssä.

Käyttäjätutkimus sopi erinomaisesti tämän tutkimuksen metodiksi, koska innovaatiokeskittymähanke pyrkii luomaan käyttäjäystävällisen kampusalueen. Tiedonkeruu toteutettiin systemaattisesti, tietoa kerättiin monin eri menetelmin ja eri tutkimusvaiheet dokumentoitiin huolellisesti. Tulokset ovat yleistettävissä Lahden ammattikorkeakoulun tasolla.

Opinnäytetyön aihe osoittautui erittäin ajankohtaiseksi paitsi Lahden myös valtakunnan tasolla. Tämä opinnäytetyö antaa tärkeää käyttäjätietoa innovaatiokeskittymähankkeen suunnitteluryhmälle. Saatujen tietojen pohjalta lähdetään konkreettisesti suunnittelemaan opettajien tarpeita mahdollisimman hyvin palvelevaa uutta, yhtenäistä kampusta. Opettajat kokivat hankkeen mielekkääksi ja tärkeäksi ja moni tutkimukseen osallistunut oli kiinnostunut jatkamaan projektissa myös keväällä 2013. Jotta opettajat ja muut sidosryhmät saadaan motivoitua ja sitoutettua tuleviin muutoksiin, on heidät otettava mukaan myös innovaatiokeskittymähankkeen muihin vaiheisiin.

Opinnäytetyöprosessi on ollut aikaa vievä ja työläs, mutta myös erittäin antoisa ja opettavainen. Tutkija koki erityisen mielekkäänä opinnäytetyön työelämälähtöisyyden ja ajankohtaisuuden sekä tutkimusryhmän jäsenenä toimimisen. Opinnäytetyön tekijän oma asiantuntemus ja yhdeksän vuoden työkokemus opettajan tehtävistä yläkoulusta, lukiosta ja korkeakoulusta ovat lisänneet tutkijan ymmärrystä tutkimusaiheesta.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Auvinen, P. 2006b. Yhteistyö saa ihmeitä aikaan. Teoksessa Kotila, H. (toim.) Opettajana ammattikorkeakoulussa. Helsinki: Edita, 27–41.

Helsingin Sanomat 2013. Pääkirjoitus: Amk-uudistuksesta on kadonnut suunta. Helsingin Sanomat 15.1.2015.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Hämeenlinna: Tammi.

Kilpiäinen, S. 2003. Odotetaan käytäntöä ja saadaan teoriaa. Tutkimus Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun terveystieteiden opiskelijoiden käsityksistä ja kokemuksista opetuksesta ja ohjauksesta vuosina 1995–1997 ja 2000–2001. Acta Universitatis Lapponiensis 59.

Koivisto, P. 2012. Tiedon sirpaleet yhteen. Etelä-Suomen Sanomat 7.12.2012.

Laakkonen, R. 2003. Muuttuva opettajuus. Teoksessa Kotila, H. (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita, 273–284.

Laitinen, A. & Hirvonen, R. 2006. Moniammatillinen toiminta yhteisöllisen opettajuuden kehittäjänä. Teoksessa Kotila, H. (toim.) Opettajana ammattikorkeakoulussa. Helsinki: Edita, 42–55.

Laukia, J. 2006. Koulutusperinteet opettajuuden muovaajina. Teoksessa Kotila, H. (toim.) Opettajana ammattikorkeakoulussa. Helsinki: Edita, 128–144.

Lehtelä, P-L. & Viitala, T. 2007. Ammattikorkeakouluopettajuuden haasteita. Teoksessa Jääskeläinen, M., Laukia, J., Luukkainen, O., Mutka, U., Remes, P. (toim.) Ammattikasvatuksen soihdunkantaa. Juva: PS-kustannus, 121–133.

Mattelmäki, T. 2006. Design probes. Publication Series of the University of Art and Design Helsinki A 69. Vaajakoski: Gummerus Printing.

Mäki, K. 2004. Ammattikorkeakoulun moniottelija. Ammattikorkeakouluopettajan sitoutuminen työhön. Lisensiaatin tutkimus. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta.

Rantanen, T. 2006. Opetussuunnitelmauudistus asiantuntijayhteisöä rakentamassa. Teoksessa Kotila, H. (toim.) Opettajana ammattikorkeakoulussa. Helsinki: Edita, 56–71.

Rutonen, M. 2013. Ulos luokkahuoneesta. Opettaja 1-2/2013, 26–28.

Salo, K. 2006. Yliopettajien työ ja ammattikorkeakoulun opettajuus. Teoksessa Kotila, H. (toim.) Opettajana ammattikorkeakoulussa. Helsinki: Edita, 184–202.

Sinkkonen, I., Nuutila, E. & Törmä, S. 2009. Helppokäyttöisen verkkopalvelun suunnittelu. Helsinki: Talentum Media Oy.

Suhonen, L. 2006. Tutkiva ja kehittävä työote lehtoreiden näkökulmasta. Teoksessa Kotila, H. (toim.) Opettajana ammattikorkeakoulussa. Helsinki: Edita, 147–168.

Vanhanen-Nuutinen, L. & Harri, M. 2003. Opettajan muutos ja kehittyminen tarinana. Teoksessa Kotila, H. (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita, 285–295.

Vesterinen, I. 2002. Ammatillinen opettajuus vuonna 2010. Toisen asteen ammatillisen opettajan työn muutokset vuoteen 2010 mennessä. Tampere: Tampereen yliopiston ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskuksen ja Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisuja 6.

Vesterinen, M-L. 2004. Tutkimus- ja kehitystyön kokonaisuus. Teoksessa Kotila, H. & Mutanen, A. Tutkiva ja kehittävä ammattikorkeakoulu. Helsinki: Edita, 40–67.

Elektroniset lähteet

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351 [viitattu 25.11.2012]. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030351?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ammattikorkeakoululaki>

Asetus ammattikorkeakoulusta 15.5.2003/352 [viitattu 25.11.2012]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030352>

Auvinen, P. 2004. Ammatillisen käytännön toistajasta monipuoliseksi aluekehittäjäksi? Ammattikorkeakoulu-uudistus ja opettajan työn muutos vuosina 1992–2010. Joensuu: Joensuun yliopistopaino. Joensuun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta. Kasvatustieteen väitöskirja [viitattu 25.11.2012]. Saatavissa: http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_952-458-536-7/urn_isbn_952-458-536-7.pdf

Auvinen, P. 2006a. Ammattikorkeakoulun opettajan työn muutos 1992–2010. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun 10-vuotisjuhlaseminaari 18.1.2006, Kotka [viitattu 22.9.2012]. Saatavissa: <http://www2.kyamk.fi/dl/Juhlaseminaari06/Auvinen180106.pdf>

Fellmannia 2012. Fellmannia – tiedon ja oppimisen kohtaamispaikka [viitattu 13.10.2012]. Saatavissa: www.fellmannia.fi

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu 2012. MOPE – monipuolisen amk-opettajuuden tutkimushanke [viitattu 21.11.2012]. Saatavissa: <http://www.haaga-helia.fi/fi/aokk/teki/projektit/muuttuva-ammattillinen-opettajuus/mope-moniulotteisen-amk-opettajuuden-tutkimushanke>

Hopeavuori, T. 2011. Ammattikorkeakoulun opettajat tutkimustiedon hankkijoina ja tiedeviestinnän kohderyhmänä. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto, humanistinen tiedekunta, tiedeviestinnän maisteriohjelma [viitattu 30.11.2012]. Saatavissa: http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/38454/Hopeavuori_Tuula_gradu.pdf?sequence=1

Hyysalo, S. 2009. Käyttäjä tuotekehityksessä. Tieto, tutkimus, menetelmät. Taide-teollisen korkeakoulun julkaisuja B97 [viitattu 10.11.2012]. Saatavissa: <https://www.taik.fi/kirjakauppa/images/bfee4ec00950ec8aaf7f96538f668055.pdf>

Jokiranta, K. & Ranki, S. 2004. Liiketalouden opettajat näkevät tutkimus- ja kehitystyössä paljon mahdollisuuksia. Ammattikorkeakoulututkimuksen verkkolehti

Kever 2/2004 [viitattu 26.11.2012]. Saatavissa:

<http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/view/822/671>

Laaksonen, M. 2012. Moniammatillisuus ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja terveysalan opettajan silmin. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, terveystieteiden yksikkö, hoitotiede [viitattu 28.11.2012]. Saatavissa:

<http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu05520.pdf>

LAMK 2012. Lahden ammattikorkeakoulun verkkosivut [viitattu: 22.9.2012].

Saatavissa: www.lamk.fi.

Lehtelä, P-L & Viitala, T. 2006. Ammattikorkeakouluopettajan työ ja pedagogisen ajattelun taustanäkemykset. Kyselytutkimus Oulun seudun ammattikorkeakoulun opettajille. Ammattikorkeakoulututkimuksen verkkolehti Kever 4/2006 [viitattu 15.10.2012]. Saatavissa:

<http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/view/973/821>

Marttila, L. 2010. Mistä ammattikorkeakouluopettajuus on tehty? Lisensiaatintutkimus. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta, Tampereen opettajakoulutuslaitos [viitattu 21.11.2012]. Saatavissa:

<http://tutkielmat.uta.fi/pdf/lisuri00111.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012. Ammattikorkeakoulut [viitattu: 20.9.2012].

Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus>

Vipunen 2012. Ammattikorkeakoulujen henkilöstö tieteenaloittain 2010. Opetushallinnon raportointipalvelu [viitattu 20.9.2012]. Saatavissa:

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/tilastoja/?lang=fi>

Virtanen, K. 2005. Luotain – käyttäjäkokemuksen tutkimuspaketti. Julkaisussa: Torkki, S. (toim.) Kohti käyttäjäkeskeistä muotoilua – Muotoilukoulutuksen painotuksia SeAMK:ssa. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 9, Seinäjoki [viitattu 28.1.2013]. Saatavissa:

http://www2.uiah.fi/~kvirtane/julkaisut/KV_Luotain.pdf

Wass, H. 2012 Ammattikorkeakoulu innovatiivisena oppimisympäristönä. Pro gradu -tutkielma. Lappeenrannan teknillinen yliopisto, kauppatieteellinen tiede-

kunta, johtamisen ja kv-liiketoiminnan laitos, tietojohdaminen [viitattu 28.11.2012]. Saatavissa: <http://www.doria.fi/handle/10024/77385>

Muut lähteet

Lahden tiede- ja yrityspuisto. 2012. Innovaatiokeskittymän hankesuunnitelma 2.8.2012.

Montonen, L. 2012. Suunnittelija / johdon sihteeri Lahden ammattikorkeakoulu. Vastaus sähköpostikysymykseen 16.10.2012.

Starkjohann, P. 2012. Lahden ammattikorkeakoulun innovaatiokeskuksen johtaja. Innovaatiokeskittymä-projekti. Esitys opetushenkilöstön Kick-off-tilaisuudessa Lahden tiede- ja yrityspuistossa 18.9.2012.

LIITTEET

LIITE 1	Työpäiväkirjan tulevaisuus-osio
LIITE 2	Viikon osumat -taulun ohjeistus
LIITE 3	Viikon osumat -taulun koonti (viikot 39 ja 40)
LIITE 4	Mobiiliaktivointisuunnitelma (viikot 39 ja 40)
LIITE 5	Työpajojen sisältö
LIITE 6	Aineiston analyysiä samankaltaisuusanalyysin avulla

LIITE 1 Työpäiväkirjan tulevaisuus-osio

Viikon osumat –taulun ohjeet

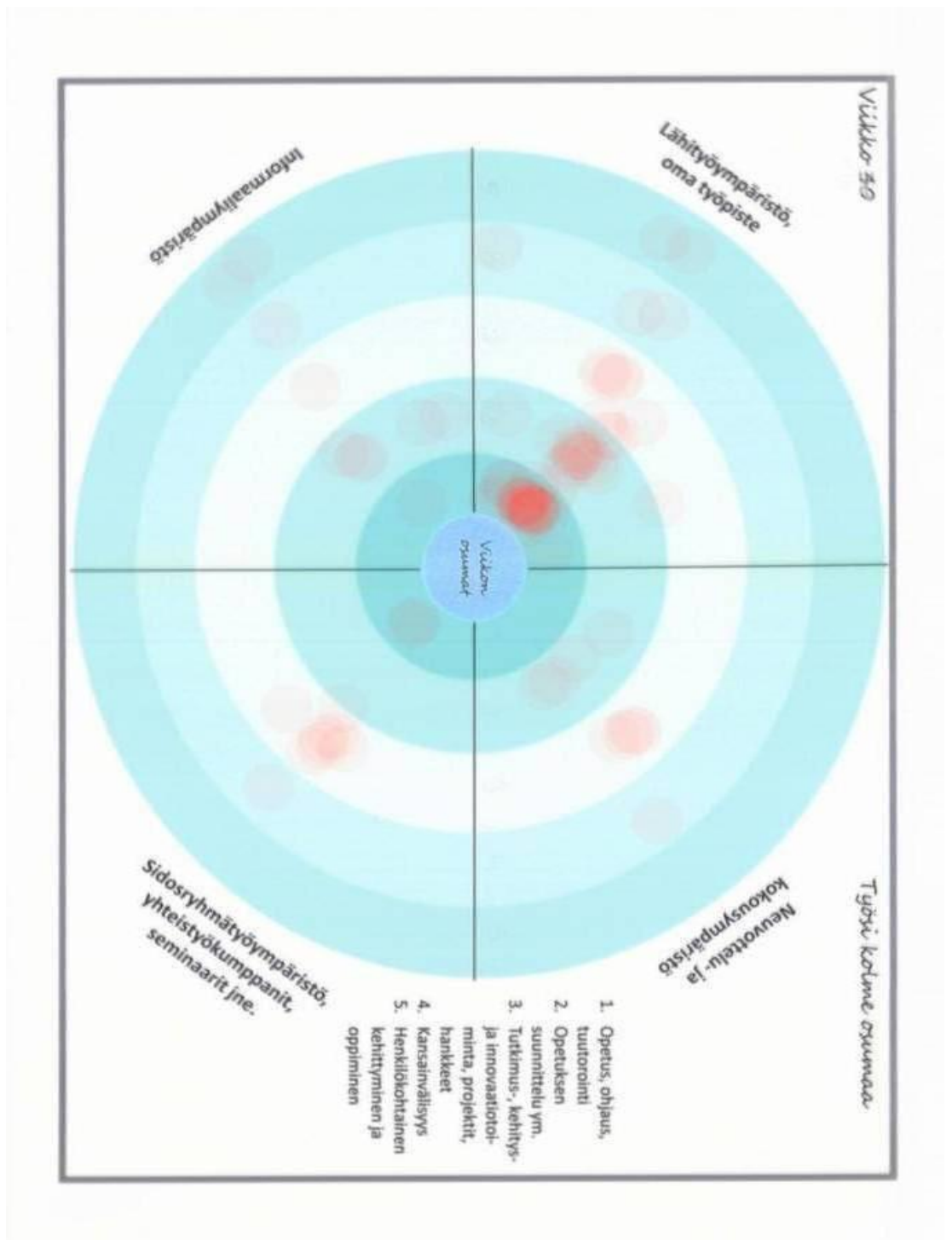
Minkälainen työviikkosi oli, mihin opettajan työtehtävä-alueisiin se ensisijassa liittyi ja missä työskentelysi etupäässä tapahtui? Peilaa sitä viikon osuma-taulussa.

Käytössäsi on **kolme tarraa per tutkimusviikon taulu**. Taululle on hahmoteltu keskeisimpiä työtehtäviä (taulun kehillä) ja yleisimpiä työympäristöjä (taulun sektoreilla). **Sijoita tarrat tauluun sen mukaisesti miten koet työviikkosi painottuneen**, tässä esimerkki:

”Tämä oli taas näitä opettajan sirpaleisia työviikkoja, kaikenlaista mahtui mukaan, mutta eniten kuitenkin keskityin seuraaviin asioihin: omassa työhuoneessa uppouduin kahden tulevan opintojakson suunnitteluun, kollegoiden kanssa ideoitin Fellmanniassa hankesuunnitelmaa rahoituksen hakua varten ja loppuviikosta tein pikaisen työmatkan Tallinnaan, tapaamaan kv-kumppaneita”

LIITE 3 Viikon osumat -taulun koonti (viikot 39 ja 40)

LIITE 4   Mobiiliaktivointisuunnitelma (viikot 39 ja 40)

Viikko 39

ma 24.9.

Klo 9.00

Maanantaista huomenta! Kiitos Sinulle, että avaat oven työviikkoosi. Älä säästele kuviasi äläkä sanojasi. Muistathan lähettämiesi MMS-viestien LAMK-alkutekstin.

Klo 14.00

Ota kuva siitä, miltä edessäsi oleva työviikko sinusta näyttää. Kuvasi voi olla metaforinen tai faktinen. Liitä kuvaan kolme sanaa työviikon odotuksistasi ja numero 1.

ti 25.9.

Klo 15.45

Mitä lehdestä / uutisista löytyi tänään? Ota kuva Sinua eniten puhutelleesta aiheesta ja kerro miksi. Kirjoita viestiin numero 2.

ke 26.9.

Klo 12.00

Näkykö tulevaisuus? Muistathan tulevaisuuden oppimisympäristökuvaustehtävän?

Klo 14.00

Mennäänkö kahville? Kuvaa taukosi ja kirjoita viestiin numero 3.

to 27.9.

Ei viestejä, ellei erityistä tarvetta.

pe 28.9.

Klo 9.00

Miltä nyt tuntuu? Kuvaa se. Täydennä parilla sanalla. (Kuva 4, numeroa ei pyydetty)

Klo 15.00

Viikonloppu edessä! Kiitos tästä viikosta, maanantaina jatketaan! Muistathan päiväkirjan.

Viikko 40

ma 1.10.

Klo 10.00

Tulevaisuuden toivot? Ota kuva (numero 5).

ti 2.10.

Klo 8.20

Opetustilanne. Nyt. Mitä, missä, kenen kanssa, miksi, miten? Kuvaa (numero 6).

Klo 16.00

Muistathan lähettää The Hetkesi postikortilla?

ke 3.10.

Klo 9.00

Opetusympäristö – oppimisympäristö. Make a difference. Lähetä kaksi kuvaa (numerot 7 ja 8), perustele tarvittaessa.

to 4.10.

Klo 13.00

1600h – ota metaforinen kuva yhdestä. Kerro miksi?

pe 5.10.

Klo 14.45

Kiitos näistä kahdesta viikosta! Muistathan vielä kirjoittaa päiväkirjaasi tulevaisuusosuuden ja laittaa päiväkirjasi sisäiseen postiin. Nähdään työpajassa!

Opettajien työpajat ravintola Voitossa 5.–6.11.2012

Kokonaisaika 3 h / ryhmä

Tilataan kahvit non-stop-periaatteella tilaan

1. Itsedokumentaation poimintoja	15 min
- inspiraatioksi videokooste opettajien mobiiliviesteinä lähettämistä tutkimuskuvista	
2. Opettajan työ tänään ja tulevaisuudessa	60 min

Tikkataulun pohjalta

- tyhjä tikkataulu
  - o lyhyt porina siitä miten työ näyttäytyy
- valmis tikkataulu
  - o porinat tuloksesta
- **mitä jos oma huone, omat luokat ja 1600 tuntia viedään pois? Mitä haluatte tilalle?**
  - o fiilikset – miltä tuntuu? kuvien pohjalta, valitse 4–8 kuvaa ja sanoita fiilikset (iso post-it, johon kuva ja teksti)
    - viedään sitä mukaa fiilispuuhun, kun niitä syntyy
  - o faktiset asiat – mitä siihen liittyy? valitse käsitteistä, lisää tarvittaessa
    - iso sanapilvi seinälle, johon viedään sanoja sitä mukaa, kun niitä syntyy (jos jo samoja sanoja, lähelle)
  - o **lopputuotoksena OPETTAJAN TYÖ 2020, miltä se tuntuu ja mitä siihen kuuluu**
  - o Kommenttikierros
-
- 3. Tulevaisuuden oppimisympäristö 2020** **60 min**
  - kuvakollaasin ja inspiraatioaineiston pohjalta
  - voimapaperirulla pöydälle, kolme täydentyvää näkökulmaa, vapaa tekniikka
    - o fyysinen
    - o sosiaalinen
    - o toiminnallinen
- 4. Mitä seuraavaksi?**
  - Vapaata keskustelua siitä, mitä seuraavaksi tulevaisuuden kampuksen suunnittelun osalta tulisi tehdä.
  - Palautetta työpajasta ja tutkimusmenetelmistä

LIITE 6

Aineiston analyysiä samankaltaisuusanalyysin avulla

